

Koroiset

1/2009

Koroinen
Räntämäki
Halinen
Oriketo
Metsämäki

Hehto, Panni ja Hinkalo s. 3

Päivähoitoa Koroisissa s. 5

Vettä riittää s. 8

pääkirjoitus

Yksi vuosi

Koroiset-lehdelle on tullut ensimmäinen ilmestymisvuosi täyteen.

Kun julkaisijat vuoden 2007 syksyllä alkoivat suunnitella aluelehden julkaisemista, olivat kaikki innostuneita ja näkivät lehden julkaisemisen välttämättömäksi alueen imagon kannalta ja asukkaiden yleisen tiedon lisäämiseksi asuinalueestaan. Lehti on saanut hyvän vastaanoton ja se on todettu tarpeelliseksi. Eri-tyisesti lehden ulkoasu ja taitto ovat

saaneet kiitosta.

Toimituskunta ja kirjoittajat ovat olleet erittäin aktiivisia ja kirjoitusaiheita on ollut riittävästi, joten lehden toimittaminen ei ole ollut niin työlästä kuin voisi kuvitella.

Kiitos kuuluu kaikille mukana olleille miellyttävästä lehden tuottamisesta.

Lehden talous ja toiminta perustuvat täysin vapaaehtoiseen työhön ja ilmoitustuloihin. Kuten tunnettua

nyt puhutaan taantumasta, jopa lamasta talouselämässämme. Käsillä olevan lehden ilmoitusten hankinta on ollut hieman työlästä, koska on törmätty sanontaan, että nyt on niin vaikeat ajat. Näin tietysti onkin, mutta kun lukijat käyttävät lehtemme ilmoittajia aktiivisesti, niin nämä huomaavat, että ilmoittamisen Koroiset-lehdessä kannattaa.

Koroiset-lehti on valittu toteuttamaan kulttuuripääkaupunki 2011 –

hanketta ja se on nimeltään ”Koroinen – Turun syntysija”. Tämä hanke on kunnianhimoinen ja tuo alueemme erittäin hyvin parrasvaloihin, kunhan alueen asukkaat vielä saadaan hankkeen taakse ja mukaan toimimaan. Hankkeen valmistelu on jo käynnissä ja tarkempaa tietoa siitä löytyy sisäsivuilta. Jutun liitteenä on myös yhteystiedot, joihin voi ottaa yhteyttä, jos haluaa mukaan toimin-

taan. Tämä on kulttuuripääkaupunkihanke, jossa jokaisen työpanos

on arvokas.

Kaikki alueen asukkaat ovat tervetulleita tuomaan oman panoksensa hankkeen toteuttamiseksi.

Tapio Jokinen
vastaava toimittaja

Uusi vuosi ja uudet haasteet

Räntämäen, Orikedon, Metsämäen ja Koroisten alue sai vuoden aluksi iloisen uutisen Turun kaupungilta: Hamaron omakotiyhdistyksen hakema pienimuotoinen yhteisöhanke sai EU:n hankeavustusta ympäristön kehittämiseen ja liikuntamahdollisuuksien kehittämiseen Raiman kentän alueella. Hanke toteutetaan pääasiassa talkootyönä alueen asukkaiden voimin. Käytännön toimiin kutsutaan kaikkia alueella asuvia, omakoti- ja rivitaloasukkaita, opiskelijoita, lapsia ja maahanmuuttajia. Yhdistyksen puolesta haluamme entistä enemmän saada kaikki alueen asukkaat viihtymään alueella ja arvostamaan sen ympäristöä ja historiaa. Tulevista talloista ja tehtävien sisällöstä tullaan tiedottamaan erikseen talven ja kevään kuluessa, erikseen jaettavilla tiedotteilla.

Kansalaisten mahdollisuudet saada tietoa kaupunkia ja omaa asuinalueita koskevista suunnitelmista ovat parantuneet merkittävästi tietotekniikan ja asiakirjojen julkisuuskäytäntöjen kehittyessä. Kuitenkin parannettavaa kaupungissamme on erityisesti siinä, miten voimme vaikuttaa kaupungin suunnitelmiin ja päätöksentekoon. Asukkaita kuullaan silloin kun laki sitä vaatii, mutta aivan liian harvoin sillä on vaikutusta tehtävään ratkaisuun. Asukkaiden tulee entistä aktiivisemmin seurata omaa elinpiiriään koskevia suunnitelmia, pystyäksään vaikuttamaan tuloksiin.

Turun kaupungin maisema-arkkitehti **Ritva Nummiora** ja rakennusneuvos **Raimo Narjus** ovat ottaneet aiheellisesti esille kaupungin kaavoituksessa tapahtuvan nurinkurisuuden. Yleiskaavan pitäisi ohjata maankäyttöä, mutta se ei ole mahdollista, jos alueet on yksittäisten rakennushankkeiden vuoksi jo pirstottu. Suunnitteluvaroituksilla ja kaavamuuoksilla sidotaan mahdollisuudet kaavoittaa tasapainoinen alue. Menettelystä on tullut rakennusliikkeille ja muille hankkeista vastaaville tie saada haluamansa rakennusprojekti läpi ilman laajempaa keskustelua ja kokonaisnäkemystä.

Aurajokivarren kansallinen kaupunkipuisto on meitä Hamaron alueen asukkaita läheisesti koskeva asia, koska Koroisten niemi ympäristöineen kiistatta liittyy Turun kaupunkipuistoselvitykseen. Koroisten alue ympäristöineen tulee saada viherkaavan pohjaksi ohjaamaan alueen maankäyttöä.

Alueemme asukkaista jokainen voi omalla toiminnallaan vaikuttaa asuin ympäristöönsä. Voimme osallistua alueen tapahtumiin, käyttää alueella toimivia liikkeitä ja palveluita sekä olla yhteydessä kaupungin virka- ja luottamushenkilöihin meitä askarruttavissa asioissa.

Toivotan kaikille alueen asukkaille hyvää ja toimeliasta vuotta 2009!

Arja Iho (pj)
Hamaron pienkiinteistöomistajain
yhdistys ry

aikakone

Palstalla seurataan Koroisten aluetta entisaikaan ja nyt

Myllyn rattaista kalaportaisiin

Vanha kuva Halisten koskesta on 1800-luvun loppupuolelta. Mäen päällä näkyy vanha Halisten kylä, oikealla valkoinen Rantin talo, joka on myös uudessa kuvassa näkyvissä. Oikeassa reunassa oleva kivimuuri on edelleen osittain tallessa vesilaitoksen puoleisella rannalla.

Vasemmalla vanhassa kuvassa näkyvät myllyrakennukset, jotka valmistuivat vuonna 1825. Myllyssä jauhettiin viljaa aina siihen saakka, kun myllyrakennukset paloivat vuonna 1942, kertoo Frantsin talon vanhaisäntä **Heikki Ranti**. Ensimmäinen vesimylly on ollut paikalla jo tiettävästi 1300-luvun puolivälissä.

Myllyrakennusten takaa kulki vanha Halisten kylätie, joka on nykyään Valkkimyllynkuja. Myllyrakennusten takana on ollut myllärin asuinrakennus, nykyinen Myllärintupa, ja mylläri asui siinä vielä 1950-luvun lopussa. Suomen teollinen historia on alkanut Halistenkoskelta: 1500-luvulla sinne perustettiin saran vanutusmylly, jossa vanutettiin ja värjättiin verkkaa. Tämän ympärille kertyi vähitellen muutaakin pienteollisuutta ja käsityöläisiä.

Nykyisin Halistenkosken maisemaa hallitsevat ja kauhistuttavat voimajohdot rakennettiin vuonna 1923.

Halistenkoskella veden korkeus putoaa seitsemän metriä sadan metrin matkalla. Patoa on korotettu ja kunnostettu useaan otteeseen ja viimeisin muutos koskeen oli 1990-luvun lopussa rakennetut kalaportaat, jotka pitkistä aikaa mahdollistavat vaelluskalojen nousun padon yläpuolelle.

Pirjo Ranti ja Hanna Nurmi

Lähteet ja lisätietoja:

<http://www.unikankare.net/aurajokipalaa/historia.html>
http://www.aurajoki.net/Pdf/muistojen_myllyt.pdf

Turun maakuntamuseo/R. Hjelt

Dmitri Ovtchinnikov

Löytyykö kokoelmistasi kuvia menneiden aikojen Koroisista? Mielenkiintoinen muutos voi tapahtua muutamassa vuodessa, siinä on jo kuvan ja tarinan paikka. Ota yhteyttä toimitukseen toimitus@koroinen.fi tai 050 572 2530.

Koroiset

Ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa: vuonna 2009 helmi-, huhti-, syys- ja joulukuussa

Jakelu

6500 kpl
Jaetaan kotitalouksiin ja yrityksiin seuraavissa Turun kaupunginosissa: Koroinen, Räntämäki, Halinen, Oriketo, Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Räntämäki-seura,
Halisten omakotiyhdistys, Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry, Maarian seurakunnan Itä-Maarian alueneuvosto, Turun kristillinen opisto

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi

Toimituskunta

Ann-Christine Antell, Jaakko Erola, Tytti Issakainen, Tapio Jokinen, Tuuli Kastemaa, Eija Leino, Timo Leinonen, Virpi Lummevuo, Hanna Nurmi, Dmitri Ovtchinnikov, Janne Pelttonen, Pirjo Ranti

Toimitus

toimitus@koroinen.fi

Kansikuva

Dmitri Ovtchinnikov

Ulkoasu

Janne Pelttonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi
Ilmoitustilaa on myös myytävänä Koroisten internetsivuille www.koroinen.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muodossa osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Ilmoituksen suunnittelu ja tekstiladonta

0,10 e/pmm, aineisto osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki 471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisessa satuneesta virheestä lehden suurin vastuu rajoittuu ilmoituksen hinnan korvaamiseen. Lehti ei vastaa virheestä, joka aiheutuu esim. puutteellisesta tai virheellisestä ilmoitusaineistosta, puhelinvälityksessä tapahtuneesta väärinkäytöksestä tai epäselvästä käsikirjoituksesta.

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1150 e
puoli sivua pysty	1150 e
1/4 sivua	684 e
1/8 sivua	331 e
1/16 sivua	155 e
1/32 sivua	78 e

Alennukset

Vuosialennus 20% (neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

www.koroinen.fi

Suurin osa Halisten kadunnimistä on luotu 1980-luvun lopussa.

Kadunnimet kertovat menneestä

Halisten nykyinen kaava pohjautuu arkkitehti Benito Casagranden kaavaehdotukseen vuodelta 1985. Kaava oli laadittu ennen kaavoittamattomalle alueelle, jossa Aurajoen lähialueelle oli aikojen kuluessa muodostunut tiivis, mutta suppea kyläalue. Koko muu alue oli ennen maatalousaluetta, jossa haja-asutuksenkin osuus oli vähäinen. Tästä syystä myös alueelle vakinaistunut nimistö oli varsin niukka.

Uusi kaava asetti näistä lähitökohdista silloisen nimistötoimikunnan ison haasteen eteen. Nimistö tarve oli poikkeuksellisen suuri yli 40 nimeä. Silloisessa nimistötoimikunnassa oli puheenjohtajana Christer Hummelstedt ja jäseninä Tauno Perälä, Kalevi Hennula, Harri Suomalainen ja Antti Lehtinen. Siihen aikaan arkkitehdit Hilikka Junnila ja Hanna-Liisa Hämäläinen olivat jo pitkään ahkeroineet toimikunnassa, ensin mainittu asiantuntijana ja toinen esittelijänä.

Toimikunta kokoontui vuosien -85 ja -86 vaihteessa todella tiiviisti, 2 viikon väliajoin. Niinpä toimikunta tarvitsi urakkaansa 7 kokousta, mutta selvisi siitä ajallisesti yllättävän nopeasti: neljässä kuukaudessa.

Nimistön muodostamisessa noudatetaan Turussa periaatteita, joilla pyritään helpottamaan asukkaiden orientoitumista, minne alueelle jokin esille tullut nimi todennäköisesti asettuu. Paikallishistorian perinteen jatkamiseksi pyritään niin paljon kuin tunnetaan käyttämään alueen tiedossa olevaa vanhaa paikallista nimiperintöä. Tässä asiassa aluetta tuntevat kaupunginosaseurat voisivat edistää alueensa omaleimaisuutta selvittämällä alueelle muodostunutta nimiperinnettä.

Maaseutualueilla ei tei-

lä yleensä ollut nimiä, mutta esimerkiksi eri pelto- ja metsälohkoja, kallion nypylöitä ja muita erottuvia maastokohteita oli totuttu kutsumaan tietyillä nimillä. Myös maanmittaustoimitukset olivat tuoneet koko joukon nimiä, jotka kuitenkin usein olivat jotenkin hähtätää keksittyjä, toisinaan maanmittarien toimituksessa pikaisesti ilmasta ottamia kun asianomaiset eivät olleet nimitarpeeseen varautuneet.

Tavoite on säilyttää nimistön avulla kytkentää alueen jo kadonneeseen tai katoamassa olevaan menneisyyteen, asioihin, jotka ennen olivat alueelle leimaa antavia, tai alueella sattuneisiin tapahtumiin tai henkilöhistoriaan liittyviä.

Vanhat perinteiset tilojen, torppien ja kylien nimet sen sijaan muodostavat arvokkaan nimiperinnön, mikä tosin usein oli syntynyt asukkaan tai omistajan mukaan ja oli sukupolvien myötä saatanut näitten mukaan myös vaihtuakin.

Tallgrenin Maarian pitäjän historia on tehnyt suuren palveluksen nimiperinteelle keräämällä poikkeuksellisen laajan alueen nimiarkiston. Tämä onkin ollut siinä määrin nimistön ristijöiden käytössä, ettei siitä enää ole juurikaan nimiä jäänyt käyttämättä.

Uudehkoa usein perinteiltään löyhää nimiaineistoa on

viimeisen 50–100 vuoden ajalta runsaasti ja sen käyttöä pyritään välttämään. Siksi vanhan, osin jo unohtuneen nimiperinnön esille kaivajaa kaivattaisiin. Nimistöllä luodaan alueelle sen omaa identiteettiä ja juuri vanhalla nimistöllä luodaan sille myös syvyyttä. Kun nimistöä yleensä etsitään alueille, joille ollaan rakentamassa uutta, jolloin yhteys sen aikaisempiin vaiheisiin helposti katkeaa. Tätä irrallisuutta pyritään vähentämään uuden ja vanhan rakennuskannan yhteen liittämällä, mutta ellei tämä ole mahdollista, niin juuri nimistöllä pyritään antamaan tätä aikaperspektiiviä.

Toinen periaate on ollut, että sellaisen nimistön luomisessa, jolle ei vanhaa paikallista nimistöä löydy – uutta nimiverkkoa kun tarvitaan paljon, vanhaan verrattuna – nimetään jokin, tavalla tai toisella alueeseen kytkeytyvä aihepiiri niin, että ihmisille olisi helpompi muistaa, mihin alueeseen jonkin aiheiset nimet kytkeytyvät. Varsinkin silloin kun on kysymyksessä varsin laaja nimikokonaisuus, tällaisesta aihepiirivalinnasta saattaa olla hyötyä.

Halisissa silloinen nimistötoimikunta keskusteli aihepiiristä ja päätyi Halisten vanhalla kyläkeskus-alueella käyttämään vanhaa paikallista, koski- ja myllyaihepiirin sanastoa, alue kun oli tunnettu piispantilana ja vanhan vesimyllyn sijaintipaikkana, joten myllyperinne oli alueelle mitä tunnus-omaisin. Nimistötoimikunnan kantavana voimana pitkään vaikuttanut tri Tauno Perälä esitti juuri myllysanaston lisäksi koskeen liittyvää nimistöä.

Hän esitti myös ylioppilasperinnettä lisäaiheeksi ylioppilasasuntola-alueelle.

Puheenjohtaja Christer Hummelstedt esitti Koroisten alueen pitkään katolisen kirkon perinteeseen liittyen paavillista aihepiiriä, olihan Turun perustaminenkin pitkään laskettu alkaneen paavi Gregorius IX 23.1.1229 lähettämästä bullasta ja muutoinkin Koroinen tunnettu kirkollisena keskuksena jo 1100-luvulta asti.

Paikallisiaihteista selvästi tilan nimiin perustuvat: Komoistenkatu, Kreulankuja ja Kreulan puisto, Tätilänselä, Löytänän-, Tuijulan- ja Lohkaankadut sekä lisäksi Lohkaankuja ja Lohkaanpolku. Tilojen vanhoista omistajista ovat saaneet nimensä Kallosen- ja Frantsinkadut sekä Frantsinpolku.

Kylän nimiin pohjautuvat Ravattulanpolku ja Halisten kalmisto.

Myllyaihepiirin nimistöä ovat viljan varastointiin liittyvät: hinkalo(laari), säkki ja puuta. Viimeksi mainittu vaatii lisäselityksen. Venäjältä tuotiin viljaa myös puutan, eli n. 20 kilon, säkeissä, ”puudanpusseissa”, joita myös uusiokäytettiin suomalaisen viljan säkkeinä, tästä nimi puuta. Tynnyri, kappa, karpio ja panni olivat myös alun perin säilytysastioita mutta muuttuivat vähitellen mittayksiköiksi kuten hehto. Näitten keskiaikaisten mittayksiköitten koot saattoivat kuitenkin kooltaan eri alueilla ja aikoina vähän vaihdella.

Puntari ja myllytonttukaan eivät selityksiä kaivanne. Sen sijaan koskiaihepiiri jäi loppujen lopuksi varsin niukaksi: Valkkimyllynkuja ja Pyörrepolku liittyvät sekä koskeen että myllyyn, mutta lippo ja

näkökulma

Unohtivatko virkamiehet Paimalan koulun ekaluokkalaisten ilmoittautumiskirjeistä?

KoroiSet-lehden alueella asuvat, tulevat ekaluokkalaiset ovat saaneet opetustoimelta erilaisia ilmoittautumiskirjeitä, vaikka he kuuluvat samaan oppilaaksiottoalueeseen. Menettely on vastoin voimassa olevia päätöksiä ja ohjeita. Seuraamukset ovat vastuuttomat: perheitä johdetaan harhaan ja eriarvoistetaan. Tarkoituksena on turha lähteä luulemaan ja arvailemaan – asia pitää tutkia!

Lähikoulut Turussa määrättyvät asuinpaikan mukaan, ja kaupunki on jaettu oppilaaksiottoalueisiin. Alueella voi olla useita lähikouluja, ja näistä ilmoitetaan kotiin tulevassa kirjeessä. Myös muihin perusopetusta antaviin kouluihin voi hakeutua, jopa muihin kuntiin, mutta tällöin on matkat maksettava itse. Nyt Runosmäen, Pallivahan, Röntämäen ja Hamaronkin alueilta on jätetty ilmoittautumiskirjeistä pois yksi lähikouluvaihtoehtoista: Paimalan koulu. Se on ikään kuin unohtettu! Voimassaolevien päätösten mukaan kaikkien vaihtoehtojen pitäisi kuitenkin olla kirjeessä. Nyt kaikki vaihtoehdot olivat vain Metsämäen ympäristössä muutaman perheen kirjeessä.

Lähikouluperiaate on kirjattu perusopetuslakiin ja kaikilla on oikeus maksuttomaan perusopetukseen. Rakennetaanko tällaisella valikoidulla tiedottamisella joillekin ryhmille parempaa lähikoulua, joista osa oppilasaineksesta suljetaan pois ja toivotut lapset houkutellaan oppilaiksi? KoroiSet-lehden alueella on pyritty vahvasti toimimaan tällaista kehitystä vastaan, ja Turun kaupungin opetustoimella pitäisi olla vastuullisuutta omassa toiminnassaan. Toiminnalla on varmasti vaikutusta koulujen oppilasmääriin sekä lapsiperheiden luottamukseen Turkua kohtaan.

Myös ilmoittautumistavassa on pohdittavaa. Ekaluokalle ilmoittautumista ”netissä” lähdettiin kokeilemaan ensi kertaa Turussa tänä vuonna. Espoossa asiaa on kokeiltu jo aiemmin: vain noin puolet ilmoittautui netissä ja toinen puoli edelleen suoraan kouluissa. Onkin syytä ihmetellä, miksi osa kaupungin kouluista oli suljettuna ilmoittautumispäivänä, 15.1.2009. Näin oli myös KoroiSet-lehden alueella: Paimalan kouluun ei päässyt paikan päälle ilmoittautumaan.

Harry Siivonen

varsinkin vimpaa kytkeytyvät koskeen varsin heikosti, olisi ollut edes lohi.

Erik Julinin nimi on myös myllyyn liittyvä. Julin tunnettu varakkaana turkulaisena omisti kiinteistöjä ja yrityksiä eri puolilla kaupunkia ja oli mm. Halisten myllyn pääomistaja. Hänen nimensä sijoittamista tähän yhteyteen voi kuitenkin pitää jonkin verran harkitsemattomana, hänen eri omistustensa merkityksiin nähden.

Kirkollisen aihepiirin mukaan sai nimensä alueen pääkatu Gregorius IX:n tie ja Gregoriuksenpuisto.

Erilaisten katolisen kirkon virkanimityksiin kuuluivat itse Paavinkatu sekä Legaatinpuisto suoraan paavin lähettiläänä toimineitten legaattien ja hänen sanansaattajansa mukaan Nuntiuksen ja Kuurian kujat ovat saaneet nimensä paavin paavista seuraavaa porrasta edustavat kardinaalit antoivat

aiheen Kardinaalinkatuun, sen sijaan prelaatti oli pappismiehen yleisnimitys vastaten lähinnä pastoria, tästä Prelaatinpolku.

Myös kauniin Koroistenkaaren nimitystä voi sikäli vähän ihmetellä, että se ei johda Koroisiin vaan Koroisista pois päin. Onkohan siinä käynyt niin, kuin usein muuallakin, että kaaren on alun perin ollut tarkoitus jatkaa myös Koroisille päin, mutta jäänyt kesken.

KoroiSet-lehden kunniaksi on todettava, että Koroinen nimi on niin arvokas ja hieno, että se lehden ohella tulisi omaksua koko Halisten ja Röntämäen yhteisnimitykseksi, silloin Koroistenkaarikin löytäisi paikkansa.

Röntämäestä seuraavalla kerralla.

Raimo Narjus
rakennusneuvos
nimistötoimikunnan jäsen

Halisissa toimivassa Halikolo-päiväkodissa ja Muu Maa Mustikka -projektissa keskitytään monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttajien auttamiseen.

– On tärkeää tuntea ja tietää suomalaisten tavat ja kulttuuri, mutta silti säilyttää se omaakin kulttuuri, kertoo Muu Maa Mustikka -projektissa työharjoittelijana työskentelevä Shno Dahir Habib.

Muu Maa Mustikka -projekti on Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama projekti, jonka tarkoituksena on auttaa maahanmuuttajataustaisia perheitä sopeutumaan paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Mustikka on toteutustavaltaan Pia Lehmuksen mukaan ainoa laatuaan Suomessa.

– Hanke on opetuskoti tyyppinen. Meillä on tilat, jotka toimivat kodinomaisesti. Tänne on helppo tulla. Meillä on lisäksi yhteistyötä Halikolo-päiväkodin kanssa, joka kuuluu saman yhdistyksen alle. Tämä on tarkoitettu erityisesti Halisten alueen äideille ja heidän lapsilleen, hankkeen koordinaattori Pia Lehmus sanoo.

Opetuskodissa järjestetään erilaista toimintaa naisille suomen kielen opetuksesta ruu-

anlaittoon. Kurdilaisen Shno Habibin molemmat tyttäret käyvät hänen mukanaan Mustikan tiloissa ja poika käy tiistaisin projektin järjestämässä läksykerhossa.

– Tämä on kuin vertaistuki. Täällä on mukava käydä, koska tämä on melkein kuin oma koti, Habib hymyilee.

– Meillä on tullut vierailijoita neuvolasta kertomaan asioista ja voimme yhdessä pohtia vaikeitakin asioita. Toimintaan pystyy ottamaan myös lapset mukaan, Lehmus kertoo.

Shno Habib on asunut jo viisitoista vuotta Suomessa, mutta kertoo Muu Maa Mustikka -projektin auttaneen häntä ja hänen perhettään paljon.

– Suomen kieleni on parempi kuin ennen ja olen tutustunut moniin uusiin ihmisiin. Voi aina kysyä, jos ei ymmärrä kaikkia asioita, Habib kuvailee.

– Voin harjoittaa uskontoani myös Mustikan tiloissa. Monille kynnys lähteä tänne on suurempi, kun ei tiedä, voiko täällä ru-

Jaana Vaitinen pitää suomen kieltä tärkeänä, mutta lasten täytyy muistaa myös oma äidinkieltensä.

Erilaiset kulttuurit kunniaan!

Teksti ja kuvat:
Johanna Laine

Päiväkodissa kunnioitetaan erilaisuutta

Halikolo on Sateenkaari Koto ry:n alainen päiväkotikoti, jonka erityispiirteenä on kansainvälisyys. Suurin osa lapsista on maahanmuuttajataustaisia ja se on päiväkodissa otettu huomioon.

– Mietimme kansainvälisyyttä leikeissä, ruokavaliossa, juhlapäivissä ja kielellisestikin. Maahanmuuttajat eivät välttämättä juhlisi samoja juhlia kuin suomalaiset, ja se otetaan täällä huomioon, Halikolon työntekijä Jaana Vaitinen kertoo päiväkodista.

Suomen kielen kielikylpy on maahanmuuttajaperheille tärkeää, kun lapsi menee päiväkotiin. Vaitinen ei kuitenkaan halua korostaa liikaa suomen kieltä lapsille. Oma kieli on

tärkeää myös.

– Aina sanotaan, että lapset ovat nopeita oppimaan, mutta kyllä suomen kieltä kannattaa lapselle opettaa maltillisesti. On tutkittu ja huomattu, että kouluiässä tuleekin sitten ongelmia, kun kieli on opittu liian nopeasti. Korostamme perheille aina sitä, että kotona puhutaan omaa äidinkieltä, koska se on tärkeä lapselle tunnekielenä.

Vaitinen työskentelee myös Muu Maa Mustikka -projektissa ja monet Halikolon lapset äiteineen ovat löytäneet myös Mustikan.

– Äidit ja lapset käyvät opetuskodissa kolme kertaa viikossa ja siitä on tykätty hirveän paljon, Vaitinen kertoo.

– Toivomme, että kaikki maahanmuuttajanaiset tulevat taloon syksyllä! Shno Habib rohkaisee.

Muu Maa Mustikka -projekti

Tavoitteena on helpottaa maahanmuuttajaperheiden sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan Halisten alueella. Projekti järjestää kerhoja ja tapahtumia sekä auttaa perheitä arjen ongelmissa.

Yhteystiedot:

Sateenkaari Koto ry: Muu Maa Mustikka -projekti
Kardinaalinkatu 3 P 151
Projektityöntekijä Pia Lehmus puh. 040 5435 347

Ilaf Bilal, Shno Dahir Habib ja Pia Lehmus lapsien kanssa, pitävät Mustikan kodinomaisesta tunnelmasta.

HALINEN WAXA LUGU DADAALAYAA DHAQAMADA KALA DUWAN IS DHEXGALKOODAA

Halinen project ka shaqeeya oo la idhaahdo Muu maa mustikka wuxuu ku dadaalayaa dhaqamada kala duwan is dhexgalkooda iyo ajinabiga caawintooda.

– Shno Dahir Habib shaqaale barbarad ka ah muu maa mustika projectka la idhaahdo waxay tiri: Waxa muhiim ah in la barto dhaqanka dadka an la noolnahay ee ah Finishka waxase ka sii muhiimsan in aan xusuusano dhaqankeena.

Meesha ay iskugu yimaadaan dadku ee la idhaahdo opetuskoti waxa lugu baraa dumarka luqada finishka iyo waxyaabo kaloo badan sida cunta karista oo kale. Shno Habib labo gabadhood oo ay dhashayba way u raacaan marka ay yadu tagayso wiilkeeduna salaasa kastuu tagaa yadoo caruurta laga caawiyo casharadooda iskuulka.

– Habib si aad u faraxsan baa waxay u tiri waan jecelahay inaan imaado caruurteydana keeno oo waxay la mid tahay adoo gurigaagii jooga oo kale.

Shno Habib waxay finland dagantahay shan iyo toban sano, laakiin waxay tiri projectka muu maa mustikka aad buu ii caawiyay aniga iyo reerkaygaba.

– Waxay tiri luqada finishka ku hadalkiisu aad buu iigu fududaaday dad badano cusubna waan bartay inta an projectkan ku jiray. waxa kale oo ay tiri Anaga oonan kala xishoonayn baan ka hadli karnaa wax kasta oo na khuseeya, mar walboo su’aal an qabana waan su’aali karaa anoonan ka baqaynin.

– Waxa ii dheer bay tiri inta an meeshan joogo dhaqankayga iyo diintayda waa lay tix galiyaa, tusaale waxay u soo qaadatay salaada oo u fudud ayna tukan karto xilagay gaadho.

kurdinkielinen käännös: Ilaf Bilal

سەرنجیک له سەر کولتوره جوړاو جوړهکانی هالینین

پروژهی (Muu maa mustikka) که بنهکهه‌ی له هالینین کاردهکات له سەر سهرنجدان و تیروانی کولتوره لیک جیاوازهکان هەر ودها یارمهتیدانی پناهه‌ندهکان.

– گرنگه دابونه‌ریتی فینله‌ندی بزانی به‌لام هی خوشمان بپاریزین، هەر وکو شنو ظاهر حهیب ده‌لێت.

(Muu maa mustikka) پروژه‌یه‌که که یارمه‌تی پاره‌له‌(Raha-automaatti) وهر ده‌گریته‌ ئهممه‌ش به‌ مه‌به‌ستی یارمه‌تیدانی خیزانه‌ کوچکردومه‌کانه‌ تاکو باشتر بگونجین له‌ گه‌ل کو‌مه‌لگای فینله‌ندی.

له‌مه‌الی کو‌بونه‌وه‌ بو‌ فیربوون زور کاری جو‌را و جو‌ر ریک ده‌خزیت هەر له‌ فیر کردنی زمانی فینله‌ندی‌ه‌وه‌ تاکو خواردن دروست کردن. هەر دوو که‌مه‌ه‌ی شنو حهیب دین له‌ گه‌لیدا بو‌ یانه‌ی (Muu maa mustikka)، وه‌ کو‌ر مه‌کشی سهردانی نه‌وئ ده‌کات بو‌ بێداچونه‌وه‌ی وانه‌کانی که له‌ قوتابخانه‌ وهریان گرتوه‌.

شنو ده‌لێت سهردانی ئیره‌ زور خوشه‌ چونکه‌ وکوو مالی خوت وایه‌. له‌ گه‌ل نه‌ومش که‌ شنو ظاهر 15 ساله‌ له‌ فینله‌ندا ده‌ژی به‌لام ده‌لی زور سودم له‌ پروژه‌ی (Muu maa mustikka) وهرگرتوه‌.

هەر ودها ناوبراو له‌ درژه‌ی قسه‌کانی ده‌لی زمانی فینله‌ندیم باشتره‌ له‌ جاران وه‌ لیره‌ زور خه‌لکی ترم ناسیوه‌ و ده‌توانین به‌ بێ ده‌له‌ راوکێ قسه‌ له‌ گه‌ل یه‌کتر بکه‌ین. نه‌گهر بابهنه‌تیکش ئاشکرا نه‌بو ده‌توانین پرسیار بکه‌ین.

شنو له‌ ناخیری قسه‌که‌ی ده‌لێت: لیره‌ ریز له‌ نازادی تاکه‌کان ده‌گیرئ بو‌ نمونه‌ من لیره‌ نه‌توانم په‌یروه‌ی ئاینه‌که‌م بکه‌م هەر چه‌نده‌ له‌وانه‌یه‌ زور که‌س نه‌زانن نه‌م ده‌رفه‌ته‌ گونجاوه‌ لیره‌.

somalinkielinen käännös: Mona Abdullahi

Perhepäivähoitaja hallitsee arjen

Kaksi koiraa ja neljä alle neljävuotiasta lasta juoksee ovelle vastaan. Heidän kansoillaan eteiseen ilmestyy hymyilevä hoitaja, joka lempeällä, mutta päättäväisellä komennolla käskee lapset keittiöön ja koirat ulos. Kaikki tottelevat kunnioittavasti ensimmäisellä käskyllä. Tai no, toinen koira ehkä vasta toisella.

Räntämässä asuva perhepäivähoitaja **Marja Welin** tahdit-
taa päivärytmiä hoitolaisten
ehdoilla. Neljän lapsen äitinä
hän tietää, että turha hoppelu
ei kannata.

– Päivät menevät jokseen-
kin saman kaavan mukaan.
Ensin syödään aamupala, sit-
ten piirretään, maalataan tai
askarrellaan. Sään salliessa
lähdemme ulkoilemaan. Pie-
net retket lähiympäristöön
ovat tärkeitä lapsille. Sitten
taas syödään, ja vähitellen

rauhoitutaan päiväunille. Nuk-
kumisen jälkeen saa välipalaa
ja pääsee ulos leikkimään, ku-
vaille Welin ja ojentaa kul-
lekin lapselle palapelin teh-
täväksi.

Yhdessäoloa ja turvallisuuden tuntua

Welinin mielestä parasta hä-
nen ammatissaan on se, kun
näkee lasten kehittyvän. Tu-
tustuminen uusiin ihmisiin,
niin lapsiin kuin heidän van-
hemiinsa, merkitsee hänelle

myös hyvin paljon.

– Paras palkinto minulle
on, jos lapsi tulee mielellään
hoitoon. Kun äiti tai isä tuo
lapsensa tänne, ja tämä juok-
see halaamaan, tulee todella
hyvä mieli.

Perhepäivähoitajalla on
tärkeä rooli lapsen varhais-
kasvatuksessa. Ensimmäisten
elinvuosien aikana perheen
ohella lapsi kiintyy voimak-
kaasti myös häntä hoivaaviin
muihin aikuisiin.

Marja Welin nostaa puoli-
toistavuotiaan **Cecilia Saari-**
sen syliinsä ja kiteyttää:

– Vanhemmat tuovat mi-
nulle hoitoon kaikkein kal-
leimpansa, oman lapsensa.
Luottamuksen täytyy siksi toi-
mia puolin ja toisin.

Hapkea hankaliin tilanteisiin

– Ensisijaisesti tämä on koti.
Täällä toimitaan tietyillä sään-
nöillä. Säännöistä ja tavoista
tulee lapsille rajat, joiden pui-
teissa toimitaan, kertoo Welin
ja keskeyttää antaakseen lap-
sille lisää rakennuspalikoita
viihdykkeiksi.

– Onhan tämä ammatti,
jossa tarvitaan hyviä hermo-
ja. Täytyy olla kärsivällinen

ja valmis toistamaan sa-
mat asiat sataan kertaan.
Jos hoitaja hermostuu, se
ei saa vaikuttaa lapsiin.
Oikein pahan paikan
tullen voi haukata oven-
raosta hetken happea ja
jatkaa taas.

Teksti ja kuvat:
Hanna Koivisto

*Marja Welinin mielestä
on mahtavaa huoma-
ta miten hoitolapset
oppivat ja kehittyvät.
Syllissä puolitoistavuoi-
tias Cecilia Saarinen.*

2-vuotiaat **Aku Kortelainen** ja **Jessica Vuorinen** tulevat
arkisin **Marja Welin**in kotiin hoitoon. Päivän aikana ehdi-
tään tehdä monenmoista kivaa, kuten rakentaa palapelejä
yhdessä.

Päivähoidon vaihtoehdot Koroisten alueella

Koroisten alueella toimi-
vat Halisten ja Räntämäki-
Ylioppilaskylän kunnalliset
päivähoitoyksiköt.

Halisten päivähoitoyk-
sikkö toimii osoitteissa Paa-
vinkatu 15, Paavinkatu 21 D
ja Halisten koulussa Paavin-
katu 13.

Räntämäki-Ylioppilas-
kylän päivähoitoyksikkö
toimii osoitteissa Ritzinku-
ja 1, Emmauksenkatu 4 ja
Kuraattorinpolku 7.

Näiden päiväkotiryhmien
lisäksi alueella työskentelee
kaksi kunnallista perhepäi-
vähoitajaa ja kolme kolmi-
perhepäivähoitajaa.

Yksityistä päivähoitoa
Halisissa tarjoaa Halikolon
päiväkotia (Paavinkatu 14),
ryhmäperhehoitoyksiköt
Veitikka (Paavinkatu 14 F),
Päiväsäde (Kuuuorenkatu
1) sekä lisäksi neljä omassa
kodissaan työskentelevää yk-
sityistä perhepäivähoitajaa.

Päivähoitopaikan hakeminen

Kunnan järjestämään päi-
vähoitoon haetaan paikkaa
viimeistään neljä kuukaut-
ta ennen kuin hoitopaik-
ka tarvitaan. Hakemuksia
saa kaikista päiväkodeista,
perhepäivähoidonohjaajil-
ta, palvelualueiden päälli-
köiltä ja päivähoito-osas-

tolta. Hakemus liitteineen
toimitetaan päiväkodin joh-
tajalle tai perhepäivähoi-
donohjaajalle sinne, mis-
tä paikkaa ensisijaisesti
haetaan.

Esiopetukseen ilmoit-
tautumisia vastaanotetaan
kaikissa päiväkodeissa hel-
mikuun loppuun asti.

Yksityiseen päivähoi-
toon haetaan suoraan sii-
hen hoitopaikkaan, josta
lapsen toivotaan saavan
hoitopaikan.

Kotihoidon tuki

Perhe voi saada kotihoi-
don tukea, jos perheessä
on alle 3-vuotias lapsi,
joka ei ole kunnan järjes-
tämässä päivähoidossa.
Tukea maksetaan myös
muista perheen alle kou-
luikäisistä lapsista, joiden
hoito on järjestetty samal-
la tavalla.

Tukea haetaan Kelasta,

joka hoitaa myös kaikki
kotihoitoon tukeen liitty-
vät asiat.

Yksityisen hoidon tuki

Yksityisen hoidon tuki
maksetaan suoraan hoi-
tajalle tai hoitopaikkaan.
Tuen edellytyksenä on,
että alle kouluikäinen lapsi
on joko yksityisessä päivä-
kodissa tai perhepäivähoi-
tajalla tai perhe palkkaa
lapselle kotiin hoitajan.
Tukea voi saada lapsen
kouluunmenovuoden hei-
näkuun loppuun asti. Yk-
sityisen hoidon tuki on
osittain tulosidonnaista ja
Turun kaupunki maksaa
siihen kuntalisää, jos hoi-
to on kokopäiväistä.

Leena Herjanto
palvelualueen päällikkö
Nummi- Itäisen keskustan
palvelualue
puh. 262 6458

Halisissa aloitetaan maaliskuun alussa uutena var-
haiskasvatuksen muotona kerhotoiminta lapsille osoi-
tteissa Kardinaalinkatu 4. Kerhotoimintaa on tarjolla
lapsille maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin
kello 9–12. Tiistaisin ja torstaisin samassa tilassa toi-
mii perhekahvila klo 9–15. Perhekahvilaan voivat tulla
vanhemmat yhdessä lastensa kanssa pidemmäksi tai
lyhyemmäksi ajaksi. Tietoa kerhon ja perhekahvilan
toiminnasta saa Halisten päivähoitoyksikön johtajalta
Sinikka Miettiseltä, puhelin (02) 262 5843.

Asioita voi muuttaa, säästämällä.

10000

Säästäminen kannattaa aloittaa vaikka tänään.
Pienestäkin kuukausittaisesta summasta tulee suuri
summa, kun annat ajan tehdä tehtävänsä. Säästöistä
voit saada myös OP-bonusta. Käy osoitteessa op.fi/saastaminen
katsomassa säästölaskuriamme tai
tule käymään konttorissamme. Näet itse, kuinka
aika vaurastuttaa säästäjän.

TURUN SEUDUN
Osuuspankki

Juuret maassa, pää pilvissä.

Tule käymään – rakennetaan myös sinun taloudellesi perusta,
jossa suunnitelmien on turvallista kasvaa.

LIEDON OSUUSPANKKI

Hämeenkatu 12, Turku
puh. (02) 4711470

www.liedonosuuspankki.fi

Eläköön puhdas Aurajoki kaloineen!

Dmitri Ovchinnikov

Aurajoella järjestetään vuosittain useita onkikilpailuja.

Dmitri Ovchinnikov

Aurajoki on yksi Suomen parhaita kalajokia. Vuosien työn tuloksena Aurajoen veden laatu alkoi parantua 1990-luvulla ja kalakannat elpyä. Lohiportaiden valmistumisen jälkeen jokeen nousee taas lohikaloja. Onkijalle joki on ihanteellinen ruohoisten rantojensa ansiosta.

Jorma Jantunen viihtyy kalassa Aurajoen rannassa.

Onginta oli aikanaan jokaisen pikkupojan harrastus, nyt vaari-ikässä olevat muistelevat lapsuutensa harrastuksia. Tänä päivänä yhä harvempi pikkupoika viedään kokeilemaan miltä onginta maistuu. Turun Kala ja Erä ry:n toiminnan yksi tavoitteista on saada nuoret harrastamaan ongintaa ja kalastusta, ja onkikilpailut ovat jatkoa tälle hyvälle harrastukselle.

Turun Kala ja Erä ry on järjestänyt Aurajoella Halisissa ja Aurassa onkikilpailuja vuoteen 2006 asti. SM-Koho -94 ja -97 olivat maaottelujen kera suurtaapahtumia. Ruotsi-Suomi-Venäjä maaottelut ja SM-Koho keräsivät Halisten ja rautatiesillan väliselle rannalle yli 200 kilpailijaa. Maaottelun voittajien henkilökohtaiset kokonaissaaliiden määrät olivat yli 20 kg. Kahden päivän aikana kaloja ongittiin yli 500 kg. Saaliskaloja olivat pääasiassa lahna, särki ja ahven.

Kilpailujen suojelijoina oli 1994 Turun kaupunginjohtaja **Armas Lahoniitty** ja 1997 Turun apulaiskaupunginjohtaja **Juhani Määttä**. Aurajokisäätiö, Turun ja Raision kaupungit sekä lukuisia liikelaitoksia tuki silloista onkiharrastusta.

Onkikilpailujen järjestäminen on vuosi vuodelta vaikeutunut, ensin-

näkin nuorten osallistuminen on vähäistä, veteraanit ikääntyvät ja osallistujamäärät vähenevät. Kilpailujen osanottajamäärät olivat aikoinaan sadan luokkaa kun ne 2000-luvulla jäivät alle viidenkymmenen.

Palkinnot ovat samat, oli osallistujia sata tai viisikymmentä. Kilpailijat itse pitävät palkintoja toisarvoisena, kilpailu sijoituksesta ja itse kilpailu ovat se harrastuksen rikkain anti. Osallistujamaksut ovat aikuiset 10 € ja nuoret 5 €.

Myös palkintolahjoitukset, joita ennen 90-luvun lamavuosia saatiin runsaasti, ovat tyystin loppuneet. Näistä syistä Turun Kala ja Eränkin oli luovuttava kilpailujen järjestämisestä. Talvella järjestämme edelleen pilkkikilpailuja.

Tahtoa ja koneisto on yhdistyksellä edelleen kunnossa ja toivotaan vain että yhteistyötahojakin taas löytyisi.

Turun Kala ja Erä ry:n perustamisesta tulee ensi vuonna kuluneeksi 30 vuotta. Jäseniä on 90, näistä valtaosa harrastaa kalastusta, osa harrastaa myös metsästystä. Puheenjohtajana toimii **Hannu Savikko**.

Pentti Levonen
Turun Kala ja Erä ry.
p.levonen@dnainternet.net

Sinttejä ja vonkaleita

Aurajoessa on tavattu tähän mennessä 37 kalalajia, sekä ympyräsuiset nahkiainen ja pikkunahkiainen. Kalasto on siis aika monipuolinen verrattuna moneen muuhun Suomen vesistöön. Joitakin lajeja joesta on tavattu vain muutaman kerran tai kerran, esimerkiksi hopearuutana Halisten kalaportaasta pari vuotta sitten, mutta yli 20 kalalajia joko asustaa joessa ympäri vuoden tai niitä nousee jokeen vuosittain. Halisten padon alapuolelta lajeja on tavattu enemmän kuin padon yläpuolelta.

Koko Aurajoen yleisimmät kalalajit ovat perisuomalaiset ahven, kiiski, hauki ja särkikalat särki, lahna, pasuri, salakka, turpa ja törö. Sivupurot ja -joet ovat kivenuoliaisten kansoittamat. Suurimmat hauet painavat hyvinkin yli kymmenen kiloa, mutta niitä ei, ihme kyllä, kovin moni kalasta. Aurajoessa elelee myös melko isoja turpia, ja esimerkiksi Liedon Nautelankoskelta saadaan vuosittain perhokalastusvälinein yli kilon painoisia yksilöitä. Kautta aikojen suurimmat yksilöt ovat painaneet vielä paljon enemmän.

Lohikaloista jokeen nousee keväällä ensimmäiseksi kirjolohia, koska niiden kutuaika on keväällä. Kalat ovat karanneet merellä olevista kasvuskasseista, eikä niiden lisääntymisen Aurajoessa todennäköisesti tällä hetkellä onnistu. Keväällä jokeen nousee myös erilaisia särkikaloja, joista vimpia on ehkä kiinnostavin. Niiden kannat eivät nimittäin Suomessa ole kovin vahvoja, mutta Aurajokeen niitä nousee melko paljon.

Veden lämmentyä noin kymmeneen asteeseen jokeen alkaa nousta meritaimenia, aluksi ainakin osittain syömään jokeen nousevia salakoita. Kutunousua kuitenkin tapahtuu pitkien kesä ja syksy, jos joessa virtaa edes kohtuullisesti vettä. Merilohet ovat aiemmin nousseet jokeen vasta loppusyksyllä loka-marraskuussa,

mutta viime vuonna niitä nousi runsaasti jo alkusyksyllä.

Halisten kalaporras

Aurajoen Halistenkosken padon yhteydessä olevan kalaportaan kautta nousi vuonna 2008 ylävirtaan kaikkien aikojen ennätysmäärä merilohia, 139 kappaletta. Suurimmat lohet painoivat 13 kiloa, ja noin 10 kilon kaloja nousi useita. Ennätysten syntymistä edesauttoi vuoden 2008 alusta voimaan tullut ajoverkkokalastuksen kieltäminen Itämeressä. Edellinen ennätys oli vuodelta 2004, jolloin lohia nousi 70 kappaletta.

Muutenkin kalaportaan vuosi oli erinomainen. Siihen vaikutti osaltaan melko sateinen kesä, koska suurien virtaamien aikana lohikalat nousevat jokeen innokkaammin kuin pienempien virtausten aikana. Lohikaloja merilohia, meritaimenia ja kirjolohia nousi kalaportaaseen yhteensä 337 kappaletta. Kalat pääsevät tällä hetkellä nousemaan Liedon Nautelankoskelle asti, josta on vuosittain sähkökoekalastuksessa tavattu luonnossa syntyneitä taimenen poikasia.

Halistenkoskelle nousee vuosittain myös nahkiaisia ja siikoja, mutta niitä ei ainakaan kalaportaan yläpäästä ole tavattu. Joitakin nahkiaisia on tosin viime vuosina noussut kalaportaan alimpiin altaisiin, joihin on aseteltu kiviä niiden nousua helpottamaan. Tänä vuonna kiviä on tar-

koitus asetella kaikkiin altaisiin, joten toivottavasti jatkossa myös nahkiaisia päästään siirtämään padon yläpuolelle. Myöhään syksyllä Halistekosken alapuolelle nousee siikoja, mutta ne eivät jostain syystä nouse koskea pitkin kalaportaaseen.

Kalaportaalla ei enää ole viikoittaita esittelyaikaa, mutta sen tyhjennystä voi tulla seuraamaan koska tahansa. Jos kalaportaalla ei ketään näy ja asia kovasti kiinnostaa, niin esittelyä voi tulla kyselemään Aurajoen opastuskeskus Myllärintalolta kosken partaalta.

Aurajoen kalastus

Suurimmat Aurajoesta vapavälinein pyydetty kalat ovat todennäköisesti 12,4 kiloa painanut meritaimen ja noin 15 kiloa painanut merilohi. Molemmat on saalistettu Halistenkoskelta. Viime vuoden tietävästi suurin kala, 13 kilon merilohi, saatiin Vierunkoskelta. Vuosittain vapakalastajat saavat saaliikseen noin kymmenen kilon lohia ja vähän pienempiä meritaimenia. Saaliin tarkkaa kappalemäärää on vaikea arvioida, mutta ainakin hyvinä vuosina se nousee yli sadan.

Syksyllä kutuaikaan lohikalojen ulkonäkö muuttuu. Nämä tummat kalat eivät ole maukkaita ruokapöydässä, joten niitä päästetään takaisin jatkamaan kutuvaellusta.

Aurajoen suvantoalueilla saa kalastaa läänikohtaisella vieheluvalla, ja onkia ja pilkkiä ilman lupia. Koskialueille läänikohtaisella vieheluvalla tai mato-ongien kanssa ei ole asiaa, joten niille myydään lupia erikseen.

Olli Ylönen
Lounais-Suomen kalastusalueen isännöitsijä
(02) 2623 444

Kannattaa käydä myös kalastusalueen nettisivuilla www.lskalastusalue.net

Luvat kuntoon

1. Aurajoen alajuoksun kalastuslupa

Lupahinnat 5 €/vuorokausi, 10 €/viikko ja 50 €/vuosi, alle 18-vuotiaille 2 €/vuorokausi, 5 €/viikko ja 10 €/vuosi. Kalastaa saa sekä uistimella että perholla, mutta mato-onginta on kielletty koskialueella. Lupa oikeuttaa kalastamaan Aurajoessa Halistenkosken kävelysillasta alavirtaan Martinsillalle asti.

Lupia myyvät: Halistuvan grillikioski (Emmauksenkatu 1), Turun Pyyntiväline, Katiska ja Halisten Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2).

2. Liedon Nautelankosken perhokalastusalue

Lupahinnat ovat olleet 6 € kolme tuntia ja 60 € vuosi, mutta niihin on tulossa täksi vuodeksi muutoksia. Alueella saa kalastaa ainoastaan perinteisillä perhokalastusvälineillä. Alueelle istutetaan kesäkaudella pääasiassa onkikokoisia kirjolohia, ja jonkin verran taimenia.

Lupia myyvät: Liedon asemanseudun SEO-huoltamo ja Halisten Myllärintalo (Valkkimyllynkuja 2).

Halistenkoskella ja Liedon Nautelankoskella lohikalojen syksyinen kuturauhoitus on kumottu toistaiseksi, eli niillä saa kalastaa läpi vuoden. Vääntelänskoskella ja Vierunkoskella kuturauhoitus on kuitenkin voimassa vuosittain 11.9.–15.11. jolloin kaikki kalastus koskilla on kielletty. Verkkokalastus on Aurajoessa Nautelankoskeen asti kokonaan kiellettyä.

Kehitämme Maarian allasta

Yläjuoksullaan Paattistenjo-kena, sitten Maarian halki solisevana Vähäjokena tunnettu joenpoikanen padottiin 1980-luvun alussa Maarian varajoumavesialtaaksi. Alueen vesi on historian kuluessa ollut korkealla jo aiemminkin – tosin merivetenä. Pato tehtiin savesta ja täytymaasta eikä se kestä pintaveden juoksutusta. Näin kaikki ilmasta tulevat saasteet ja muu kevyt materiaali jää veteen. Nykyisessä tilassaan vesialue on kylläkin kaunis katsella mutta kesäkuumalla sinileväpuuroinen haiseva rasite ympäristölleen. Jottai tarttis tehreä, ajateltiin – Turussa kun ollaan!

Ja tehtiinkin: vuoden kestänyt Maarian Allas-työryhmän pohdinta tämän luonnollaan harvinaisen monipuolisen alueen pelastamiseksi kaikkien turkulaisten virkistyskäyttöön kulminoitui Maarian Allas ry:n perustamiskokoukseen 4.12.2008. Sitä ennen työryhmä oli tutustunut asiantuntijoiden avustuksella alueen veden laatuun, ympäristönsuojeluun, kaavoitukseen sekä liikunta- ja virkistyskäyttömahdollisuuksiin ja lisäksi perustanut kolme näihin aloihin painottuvaa pientyöryhmää.

Uuden yhdistyksen tarkoituksena on edistää, kehittää ja tukea Maarian altaan veden laadun ja ympäristön suojelua, virkistyskäyttöä sekä tukea maisemallisia ja kulttuurisia arvoja toiminta-alueellaan. Tavoitteena sillä on ekologisesti terve ja virkistyskäyttöarvoltaan korkea alue. Sen toiminnan painopisteet ovat vesien ja ympäristön suoje- lu, virkistys- ja ulkoilukäyttö sekä kulttuurihistoria ja matkailu. Yhdistys mm. osallistuu aluetta koskevaan suunnitteluun ja pyrkii vaikuttamaan alueen kannalta myönteiseen päätöksentekoon eri organisaatioissa.

Työryhmät jatkavat toimintaansa seuraten osayleiskaavasuunnittelua, toimien veden laadun parantamiseksi, ympäristön, harvinaisten ja rauhoitettujen kasvien ja eläinten suojelemiseksi sekä luonto-, virkistys- ja liikunta-harrastusten monipuolistamiseksi alueella.

Takarivissä vas. Jarmo Laine, Olli Loisa, Rainer Savolainen, Sinikka Kauko-Vainio ja Marja-Liisa Haapa-aho. Istumassa vas. Kaisa Pakkala, Kari Tikka, Päivi Eskola, Liisa Harjuniemi ja Tapio Jokinen.

Mukaan on tullut myös uusia tahoja; Aurajokisäätiö ja Varsin Hyvä ry tukevat tämän uuden yhdistyksen toimintaa selvityksillä alueesta, sen toimijoista, asukkaiden tarpeista ja odotuksista, altaan veden laadusta ja sen kehityksestä sekä kalastustilanteesta. Aurajokisäätiö ottaa vastuun Leader-rahoitukseen vaadittavasta hankkeesta. Ammatikorkeakoulussa tehdään opinnäytetyö Maarian altaan virkistyskäyttömahdollisuuksista. Jäsenhankintaa tullaan suuntaamaan sekä yksityisille henkilöille että oikeustoimi-

kelpoisille yhteisöille ja toimintaa laajennetaan.

Maarian Allas-projektia on esitelty yleisölle jo kolmasti, keväällä Mahdollisuuksien Torilla, Turun Päivänä Paattisilla sekä elokuussa yleisöta- pahtumassa Maarian Mahdin Urheilutalolla. Tällöin mukana oli eri alojen asiantuntijoita sekä valtuustoryhmien edustajat vastaamassa satapäisen yleisön kysymyksiin.

Asia tuntuu todella kiinnostavan turkulaisia! Suunnitteilla onkin uusia yleisötöiläisyyksiä

alkaneen vuoden aikana uusien teemojen. Turkulaiset, menkää katsomaan näitä upean mahtavia maisemia, valloittavaa luonnonkauneutta Maarian altaan rannoille. Nauttikaa hiljaisuudesta, puiden puheesta, luonnonlumen puhtaudesta, kukkien kauneudesta, kale-

valaisesta metsästä, jylhän jyrkästi veteen valahtavista kallioseinäistä, kiipeilystä ja kivikautisesta polusta. Tämä on Turku!

Päivi Eskola
paivie@nic.fi

Maarian allas ry:n hallitus:

Kaisa Pakkala (puheenjohtaja), Tapio Jokinen (varapuheenjohtaja), Kari Tikka (sihteeri), Liisa Harjuniemi (taloudenhoitaja), Päivi Eskola, Marja-Liisa Haapa-aho, Sinikka Kauko-Vainio, Jarmo Laine, Olli Loisa, Pirkko Pajakko, Sauli Ahopelto (varajäsen), Matti Lehtonen (varajäsen), asiantuntija hydrologi Olli Ylönen

Maarian allas on noin viisi kilometriä pitkä ja ulottuu Metsämäestä Jäkärälään.

Topinojan jätekeskus palvelee aamusta iltaan!

Monipuoliset vastaanottopalvelut ovat käytössä arkisin klo 6.30–21.00.

Topinoja palvelee myös lauantaina 9.5. klo 9–14 ja sen jälkeen kesä–syyskuussa joka kuukauden ensimmäisenä lauantaina.

Maksutta vastaanotetaan lajitellut pienkuormat:

- puhdasta, pintakäsitlemätöntä puuta, risuja
- hiekoitushiekkaa, puhdasta ylijäämämaata
- metalliromua sekä sähkö- ja elektroniikkaromua
- kotitalouksien ongelmajätteitä
- kyllästettyä puuta (alle 1 m³)
- betoni- ja tiilijätettä (raekoko tiiliskivestä alaspäin).

Sekalaisilla jätteillä on vastaanottomaksu. Esimerkiksi 1 jätessäkki 6 €, 3 säkkiä 12 €.

Topinojan jätekeskus, Pitkäsaarenkuja 7, Turku
☎ 020 728 2130.

Kysy hinnoista, lajittelusta, Yrjön aikatauluista arkisin jäteneuvonnasta ☎ 0200 47470 (pvm).

www.tsj.fi

Ann-Christin Antell

Aurajoen veden puhdistusyrityksissä luovutaan

Helsingin vesilaitoksen käyttö-insinööri **Carl Hausen** ja Tukholman vesilaitoksen johtaja **A. O. Alrutz** ehdottivat, että Aurajoen veden käsittelyssä tulisi soveltaa Keski-Euroopassa käytettyä menetelmää, jossa ennen suodatusta vesi saostettaisiin ferrosulfaatilla ja alunalla. Jos tämäkään ei tuottaisi riittävän hyvää tulosta, tulisi etsiä pohjavettä kaupungin alueen ulkopuolelta. Valtuusto teki päätöksen pohjaveden etsimisen puolesta selvin äänin vuonna 1892. Toimikunnan enemmistö sen sijaan oli sitä mieltä, että Aurajoen veden puhdistusyrityksiä olisi pitänyt jatkaa, koska pohjaveden riittävä saatavuus oli epävarmaa.

Pohjaveteen perustuvaa vesilaitosratkaisun suunnittelijaksi valittiin Leipzigin kaupungininsinööri **Albert Thiem** vuonna 1892. Kaupunginvaltuusto hyväksyi vesilaitoksen rakentamisen Thiemin suunnittelema tavalla vuonna 1897. Pohjaveden pumppuasema sijoitettiin Kaarningon alueelle nykyisen Uudenmaantien varteen. Rakentamispäätös tehtiin vuoden 1901 lopulla ja koko järjestelmä verkostoineen ja Vartiovuoren mäelle rakennettuineen tasaussäiliöineen saatiin valmiiksi ja koekäyttöön vuoden 1903 lopulla.

Kaarningolta saatava pohjavesimäärä osoittautui varsin pian liian pieneksi pohjaveden kokoojakaivon pinnan alkaessa laskea. Ongelmaan alettiin kiinnittää huomiota 1910 jälkeen. Valtuusto teki vuonna 1914 päätöksen, jolla käynnistettiin suunnittelutyö ongelman ratkaisemiseksi. Vaihtoehtoina olivat uusien pohjavesilähteiden hyödyntäminen tai Aurajoen veden suodattaminen Kaarningon pumppuasemalla. Koeporauksia suoritettiin mm. Paattisten joen rannalla Maarian kirkon lähellä. A.B. Vattenbyggnadsbyrån laati asiaa koskeva suunnitelma valmistui vuonna 1919. Tämän mukaan uusi vedenottamo olisi rakennettu Maariaan. Se olisi käyttänyt pääasiassa pohjavettä. Aurajoen vettä olisi suodatettu lisävedeksi maakerrokseen läpi. Tätä suunnitelmaa ei kuitenkaan koskaan toteutettu. Tilapäisratkaisuna turvaututtiin Kaarningon lähistölle rakennettuun Rauvolan pumppuasemaan, josta saatiin kolmasosa koko vesimäärästä, Kaarningon pumppuaseman syventämiseen ja sekä erilaisiin veden käytön rajoittamiseen tähtääviin toimenpiteisiin.

Halisten vesilaitos, eli Aurajoen vesi sittenkin raakavedeksi

Vuonna 1921 vesitilanne Turussa oli niin kriittinen, että asukkaille jaetuissa ohjeissa sallittiin vedenkäyttöksi vain 15 litraa asukasta kohden vuorokaudessa, jos talossa oli WC. Muuten veden käyttö tuli olla alle 10 litraa asukasta kohden. Pyykinpesuvetenä tuli käyttää ensisijaisesti kaivo- tai sadevet-

tä. Säästöohjeet olivat ilmeisen tehokkaita. Kaarningolta pumpattavan veden määrä väheni niiden aikana noin 1 600 m³:sta vuorokaudesta noin 1 000 m³:oon vuonna 1921.

Vuonna 1921 tehtiin päätös siitä, että Halisten koskelle rakennetaan uusi vesilaitos, joka käyttäisi raakavetenä Aurajoen vettä. Laitos saatiin koekäyttöön vuoden 1923 alkupuolella. Toisin sanoen nyt luovuttiin uudesta pohjavesilaitossuunnitelmasta, jonka toteutuminen oli siirtynyt ilmeisesti kustannussyistä ja maahankintaongelmien takia. Pohjavettä pidettiin yleensä parempana juomavetenä kuin joesta saatavaa pintavettä, jota vierastettiin. Toisaalta valurautaiselle putkistolle pohjaveden mahdollisesti sisältämä rauta saattoi aiheuttaa syöpmistä.

Uudessa vesilaitoksessa Aurajoen vesi puhdistettiin kemiallisesti ja pumpattiin Halisista Vartiovuorenmäen tasaussäiliöön kuten myös Kaarningolta pumpattava pohjavesi. Alussa Aurajoen osuus oli 2/3 ja pohjavettä 1/3. Laitoksen puhdistusteho oli noin 60–90 litraa sekunnissa. Vesilaitoksen suunnittelijan toimi maisteri **G. K. Bergman**, joka oli Helsingin kaupungin vesilaitoksen laboratorion entinen johtaja. Vesi johdettiin keskeltä jokea kosken yläpuolelta. Saostuskemikaalina käytettiin alunaliuosta, veden happamuutta säädettiin kalkilla ja bakteerit poistettiin kloorikalkkiliuoksella. Liika kloorimäärä poistettiin natriumfosfaattiliuoksella. Kiinteän aineen poistoon käytettiin selkeytystä, suodatusta, erityistä pikasuodatusta ja hiilisuodattimia ennen pumppausta Vartiovuoren tasaussäiliöön. Lietteet ja muut likavedet johdettiin Halisten kosken padon alapuolelle.

Vesijohtoverkosto

Halisten vesilaitoksen valmistuttua havaittiin, että verkoston paine ei ollut riittävän suuri. Paineen korottamiseksi ehdotettiin uuden tasaussäiliön rakentamista. Monien vaiheiden jälkeen uusi veden tasaussäiliö, vesilinna nykyisellä yliopistomäelle saatiin käyttöön vuoden 1941 keväällä. Kun tämäkin tuli liian pieneksi, seuraava vesisäiliö rakennettiin Juhannuskukkulalla ammattikoulun yhteyteen. Tämä otettiin käyttöön vuoden 1959 lopulla. Kaupungin itäisten ja eteläisten alueiden vesihuollon turvaamiseksi rakennettiin Luolavuoreen vesisäiliö, joka valmistui vuonna 1968. Kaupungin pohjoisten osien paineenkorotusasema otettiin käyttöön keväällä 1972.

Vesijohtoverkoston kokonaispituus oli ennen Halisten vesilaitoksen valmistumista saakka noin 25 km. Vuodesta 1923 verkosto kasvoi tasaisesti vuoteen 1950 noin 100 km:iin. Sen jälkeen kasvu oli nopeampaa, noin 16 km vuodessa. Vuonna 1990 verkoston pituus oli noin 750 km.

Vesijohtoverkostoa ruvettiin uudistamaan jo vuodesta 1927. Uudistus tapahtui laman

Turun vesihuollon alkuvaiheita

Vesilaitoksen synty

Ennen vesijohdon rakentamista turkulaiset hankkivat juoma- ja talousvetensä joko omalla tontillaan olevasta kaivosta, kaduille ja toreille rakennetuista yleisistä kaivoista tai kaupungin ulkopuolella olleista lähteistä. Kaupunki hoiti 1800 luvun lopulla 40 kaivoa ruutukaava-alueella. Kupittaan Pyhän Henrikin lähteestä johdettiin puuputkella lisävetä lähteen ja Turun tuomiokirkon välillä oleviin kaivoihin.

Vuonna 1880 Turkuun perustettiin terveydenhoitolautakunta, joka teki ehdotuksen vesilaitoksen rakentamisesta vuonna 1882. Valtuusto asetti toimikunnan selvittämään asian samana vuonna. Vesilaitoksia oli silloin jo Helsingissä ja Tampereella vesijohto. Toimikunnan tehtävänä oli selvittää, tulisiko vesijohtover-

koston olla täydellinen vai osittainen. Täydellinen tarkoitti sitä, että vesijohdosta saataisiin vettä tehtailla ja teknisiin tarkoituksiin, tulipalojen sammutukseen, katujen puhtaanapitoon, istutusten kasteluun, kylpyihin, WC:n käyttöön ja suihku-kaivoihin. Osittainen vesijohto sisältäisi vapaasti käytettäviä vesiposteja ja vettä kotitaloustarpeisiin. Toimikunta päätyi täydelliseen vesijohtoratkaisuun, koska kaivovettä oli vähän ja sen laatu huono.

Toimikunta sai työnsä valmiiksi vuonna 1889. Siinä arvioitiin, että Turun vedenkulutus on korkeintaan 100 litraa asukasta päivässä kohden vesijohdon rakentamisen jälkeen. Asukkaita arvioitiin olevan silloin 30 000. Veden tarve olisi näin ollut 3 000 m³ päivässä, eli noin 35 litraa sekunnissa. Verkoston ka-

pasiteetti tuli kuitenkin olla kaksinkertainen asukasmäärään toimikunnan mukaan, eli 6 000 m³ päivässä. Toimikunta pohti myös mahdollisuutta rakentaa kaksi erillistä verkkoa; toinen juomavedelle ja toinen talousvedelle, koska juomavedeksi kelpaavaa raakavettä oli kaupungin alueella niin vähän.

Raakaveden hankintavaihtoehtoina olivat: Aurajoki, lähteet kuten esimerkiksi Kupittaan lähde, ja Littoistenjärvi. Vedenotto Pyhäjärvestä todettiin liian hankalaksi ja kalliiksi. Lähdevesivarat taas todettiin liian pieniksi. Toimikunta ehdotti Aurajoen veden puhdistamista sekä talous- että juomavedeksi. Tämä vesi riittäisi 60 000 ihmiselle, jos veden kulutus olisi 157 litraa henkeä kohden päivässä.

Hanketta selvittämään

kutsuttiin sveitsiläissyntyinen insinööri **Robert Huber** Helsingistä. Hänen työnsä valmistui vuonna 1889. Selvityksessään Huber päätyi siihen, että Turun vedentarve voitaisiin tyydyttää vain suodattamalla Aurajoen vettä Halisten kosken yläpuolelta. Raisionjoen vesi osoittautui Huberin selvityksessä liian huonolaatuiseksi. Suodatus-tekniikka oli silloin käytössä mm. Helsingissä, Tukholmassa ja Lontoossa. Huber arvioi, että Aurajoen vesi Halisten kosken yläpuolella oli paremmanlaatuista kuin raakavetenä käytetty Thames-joen vesi. Tämä vesi oli hänen mukaansa puhdasta, vaikka olikin väriltään syksyisin ja keväisin keltaista ja sameaa. Huber selitti värin johtuvan sammaleesta. Suodatuskokeista vedestä ei kuitenkaan saatu moitteettoman kirkasta.

aikana hätäaputyönä. Halisten vesilaitoksen valmistumiseen saakka putkiston materiaallinen käytettiin pelkästään valurautaputkia. Tämän jälkeen alettiin käyttää myös teräputkia, jotka kestivät valurautaputkia huomattavasti paremmin raudan syövyttävää vaikutusta.

Vesiverkostoa alettiin kunnostaa 1980-luvulla huuhtelemalla ja puhdistamalla sekä betonoimalla putkien sisäpintoja vuotojen vähentämiseksi. Esimerkiksi 1980-luvun puolivälissä Halisista pumpattiin 20 miljoonaa m³ vettä vuodessa, siitä voitiin laskuttaa vain 16 miljoonaa m³.

Vesilaitokset

Kaarningon pumppulaitos uudistettiin vuonna 1929 ja samalla varustettiin raudan ja hiilihapon poistolaitteet putkiston kestävyysparantamiseksi. Samalla lakkautettiin Rauvolan tilapäinen pumppulaitos. Myöhemmin 1970-luvun alkupuolella rakennettiin uusi pohjavedenottoa lentokentän alueelle lentokentän ja kriisiaikojen vesihuollon turvaamiseksi.

Vesimäärä

Vettä pumpattiin verkostoon Halisten vesilaitoksen valmistuksen jälkeen vuonna 1923 noin 1 miljoonaa m³ vuodessa. Kaarningolta oli pumpattu vuosittain vain noin 0,3 miljoonaa m³. Vuonna 1950 pumppausmäärä oli kasvanut noin 5 miljoonaa m³. Pumppausmäärä kasvoi sen jälkeen kiihtyvästi aina vuoteen 1974 saakka, jolloin se oli lähes 25 miljoonaa m³, josta se laski tasaisesti niin, että vuonna 1993 pumpattiin noin 20 miljoonaa m³.

Kasvanut vedenkysyntä 1940-luvun jälkeen synnytti tarpeen laajentaa vedenkäsittelylaitosta Halisissa. Ensimmäinen laajennusvaihe valmistui vuoden 1954.

Veden kulutuksen kasvu jatkoi niin, että varsin pian aloitettiin uuden laajennuksen suunnittelu. Tämä toinen laajennus valmistui koekäyttöön jo vuoden 1958 lopulla. Kolmas laajennus vaihe valmistui vuonna 1964. Neljäs laajennusvaiheen suunnittelu alkoi jo kolmen vuoden kuluttua edellisen valmistuttua. Tämä laajennus valmistui vuoden 1970 lopulla. Nyt sovellettiin veden kiintoaineen erottelussa uudenlaista flotaatiotekniikkaa. Flotaatioyksikkö oli 15 vuoden ajan maailman suuri kyseistä tekniikkaa käyttävä laitos.

Vedenkulutuksen kasvu pysähtyi ja kääntyi laskuun vuonna 1974 kuten muuallakin Suomessa. Lasku jatkoi aina vuoteen 1995 saakka. Yleisen vedenkulutuksen laskun on arveltu johtuvan energiakriisin mukanaan tuomista muutoksista vedenkulutustottumuksiin, jätevesimaksulain tuomista muutoksista, teollisuuden veden säästötoimet ja jakeluverkon hukkavesien vähentäminen. Turussa vuotoprosentti oli 1970-luvulla 14–16 prosenttia.

Veden laatu

Aurajoen veteen vesijohtoveden raaka-aineena suhtauduttiin epäluuloisesti. Vesijohtoveden laatua moitittiin. Halisten vesilaitoksen tehoa parannettiin rakentamalla laitoksella uudet laskeutumisaaltat, joilla voitiin vaikuttaa myös veden puhdistetun laatuun ja käytettyjen kemikaalien määrään. Altaat saatiin käyttöön vuoden 1931 alussa.

Veden laadun parantamisen tuli jälkeen ajankohtaiseksi 1970-luvulla. Tähän vaikutti osaksi Halisten kosken yläjuoksuun kohdistuva maatalouden ja asutuksen aiheuttama kuormitus. Tähän alettiin kiinnittää

lisääntyvää huomiota. Vedenpuhdistusta tehostettiin ensimmäisessä vaiheessa esikäsittelyaltaan rakentamisella. Allas valmistui vuonna 1977. Toisessa vaiheessa vedenkäsittelyyn lisättiin uusi saostusyksikkö ja hiekkasuodattimet muutettiin aktiivisuotimiksi. Lietteen käsittelyä jouduttiin samalla tehostamaan. Uusi puhdistusmenetelmä otettiin käyttöön vuonna 1987.

Raakaveden saantiongelmia

Veden kulutuksen kasvaessa 1940-luvulla syntyy myös huoli Aurajoen veden laadusta ja riittävyydestä pitkinä kuivina kausina. Vuosi 1940 oli erityisen kuiva. Tällöin Halisten koskella vettä oli 170 cm. Vesilaitoksen käyttöinsinööri Eric Rajalin esitti silloin, että Halisten patoa tulisi korottaa noin metrilä silloisesta korkeudesta, joka oli 5,92 metriä merenpinnasta (NN) samalla kuin patoallasta ruopattaisiin. Lisäksi asemakavaa laadittaessa tulisi ottaa huomioon jokea myötäilevä 50 metrin suojavyöhyke. Vesilaitoksen lisäksi Halisten vettä käyttivät alussa luujauhomylly ja vehnämylly. Edellinen paloi vuonna 1927 ja jälkimmäinen 1942. Kumpaakaan niitä ei palon jälkeen rakennettu uudelleen.

Vuosi 1951 oli vähäsatainen ja Turku kärsi vesipulasta. Veden säästöohjeet eivät olleet enää niin tehokkaita kuin vuonna 1921, sillä nyt asukkaat alkoivat varastoida vettä omiin astioihinsa. Lisävetä saatiin ruoppaamalla Aurajokea Halisten yläpuolelta veden virtauksen helpottamiseksi. Vettä pumpattiin myös padon alapuolelta sekä Littoistenjärvestä. Kaupunki oli hankkinut myös valmiuden veden siirtämiseen Paimionjoesta. Mutta tähän ei

ehditty ryhtyä vesitilanteen helpottuessa lokakuussa. Lääninhallitus oli myöntänyt siirtoon väliaikaisen luvan marraskuussa 1951.

Aurajoen vesistöalueen ai-noa järvi, Yläneellä sijaitseva Savojärvi padottiin Halisten laitoksen lisävedeksi. Tämä hanke valmistuikin vuonna alkuvuodesta 1952. Järven pintaa nostettiin noin 2 metriä vesivaraston ollessa noin 2 milj. m³. Tämä vesivarasto pelasti Turun vesipulasta vuonna 1955, jolloin kesä oli hyvin vähäsatainen.

Vuoden 1951 vesipula herätti myös tarpeen selvittää raakaveden saantia laajemmin. Asiaa pohtinut toimikunta esitti alkuvuodesta 1953, että Aurajokeen Liedon kirkon vaiheille rakennettaisiin säännöstelyallas, Savojärven varastointikapasiteettia suurennettaisiin korottamalla Raasinjärven pintaa ja yhdistämällä se avo-ojalla Savojärveen. Pysyvämmän veden saanti olisi suunnitelmissa turvattu Säkylän Pyhäjärven vedellä.

Raakaveden saannin turvaamiseen tarkoitettu Paimionjoen vakinainen pumppuasema valmistui vuonna 1959. Halisten padon korottamisesta alettiin selvittää 1963. Vesioikeuden lupa hankkeelle saatiin vuonna 1970 ja hanke valmistui 1973. Raakaveden saannin turvaamiseksi rakennettiin Paattistenjoen veteen perustuva Maarian allas, joka otettiin käyttöön 1982.

Pysyvään vedenhankintaan suunniteltiin palattiin 1960-luvulla. Vuonna 1964 valtioneuvosto antoi Tie- ja Vesirakennuslaitokselle yleissuunnitelman laatimiseksi Etelä- ja Lounais-Suomen vedenhankintaa varten. Suunnitelma valmistui 1968. Turun osalta siinä oli vaihtoehtoina veden johtaminen Säkylän Pyhäjärvestä ja Loimijoen, veden johtaminen Loimi- ja

Vanhaja vesihanoja vesilaitosmuseon kokoelmissa.

Kokemäenjoesta, ja veden johtaminen Mynämäen lahteen rakennettavasta makeavesialtaasta. Tämä suunnitelma sai ristiriitaisen vastaanoton toisin kuin Helsingin alueelle esitetty Päijänne-tunnelisuunnitelma, joka toteutettiin ilman merkittäviä vastakkainasetteluja. Korkein hallinto-oikeus tosin teki vuonna 1987 päätöksen siitä, että Turun seudun saavat ottaa vettä Pyhäjärvestä. Monien vaiheiden jälkeen Turku kuitenkin luopui Pyhäjärvihankkeesta, kun valtuusto hylkäsi hanketta toteuttaman pe-

rustetun Turun seudun vesi Oy:n takauksen vuonna 1993.

Timo Leinonen

Kirjoitus perustuu lähinnä seuraavaan lähteeseen: Stenros, Marko: Turun kaupungin vedenhankinta ja Turun vesilaitoksen kehitys 1903–1998. Teoksessa Stenros, Marko – Toropainen, Veli-Pekka – Vallin, Jussi (1998): Turkulaisen veden pitkä matka Halisten koskelta Turun Keskuspuhdistamolle. Turun vesilaitoksen juhla-kirja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä. S. 51–168.

Turun vesilaitosmuseo

Museon sijainti

Nummen kaupunginosassa, Halisten kosken kupeessa valkoinen uusklassinen vesilaitosrakennus kätkee sisälleen sekä menneisyyttä että nykyaikaa. Siinä, vanhassa kulttuurimaisemassa, alkoi 1920-luvulla jokiveden kemiallinen puhdistus turkulaisten elintarvikkeeksi jatku-

en edelleen. Talossa sijaitsee nyt myös museo, joka jo on kertonut tuhansille kävijöilleen turkulaisille elintärkeän tarinan.

Museon synty

Vesilaitosmuseo avasi ovensa v. 1998, jolloin kunnallisen vesihuollon aloittamispäätöksestä oli kulunut sata vuotta. Vesilaitoksen suomat edellytykset ainutlaatuiselle toimivalle kokonaisuudelle saivat alkunsa syvästä intohimosta sekä sopivien tilojen ja materiaalin vapauduttua kehityksen tieltä. Samalla ilmestyi kirja turkulaisen vesihuollon historiasta ja paljastettiin patsas vesilaitoksen pihalle.

Museon sisältö

Museon tilat koostuvat toisessa kerroksessa vanhasta kemikalointihuoneesta, tisuurikopista, laboratorionäytelystä ja insinöörinhuoneesta.

Kemikaalisaliin on koottu tietoa, valokuvia ja esineistöä vesihuollosta Turussa. 1800-luvun kaivokausi kääntyy veden puhdistukseen, verkostoasioihin sekä jäteveden puhdistukseen 1990-

luvulle asti. Kaasulaitos ja Turun Kemiallinen Siementarkastuslaitoskin pilkahtavat mukana. Myös Halisten kosken alueen värikkäät vaiheet ja Aurajoen muuttuminen raakavesilähteeksi on huomioitu.

Vuosina 1923–1954 toiminnassa ollut laboratorio ja insinöörinhuone on entisöity kalusteineen välineineen alkuperäisiin tiloihin. Siellä selviää, miten ennen niin omia kuin ulkopuolisiakin vesinäytteitä osattiin tutkia jopa ilman sähköä.

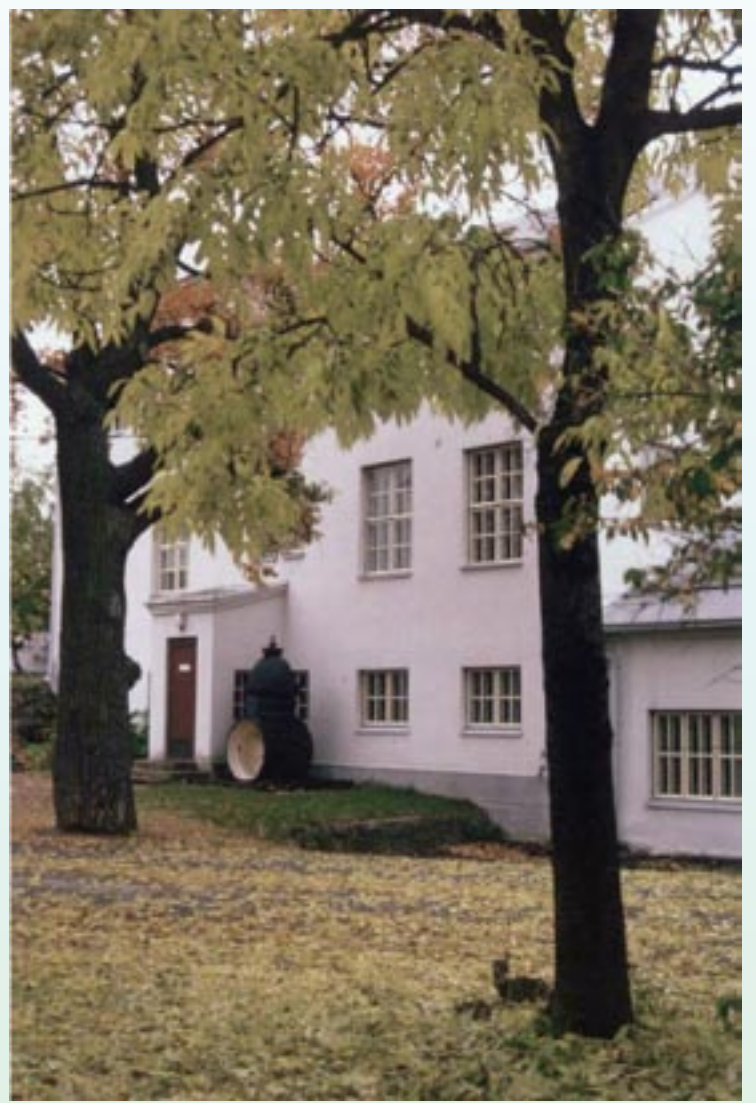
Yleisöpalvelu

Museota on pidetty avoinna yleisölle vain teemapäivinä ja erikseen ryhmillä. Lisäksi tilauksesta on ollut mahdollisuus vesilaitosesittelyyn museovintissä.

Turun vesilaitosmuseo toimittaa asiasta kiinnostuneet tervetulleiksi!

Raili Järvisalo

*Tiedustelut puh. (02) 330 000
Halistentie 4, 20540 Turku
vesilaitosmuseo@turku.fi*

Koroinen tähtää kulttuuripääkaupunkivuoteen

”Koroinen – Turun syntysija”-hanke hyväksyttiin niiden 162 hankkeen joukkoon, joista Turun kulttuuripääkaupunkisäätiö käy jatkokeskusteluja.

Turun kulttuuripääkaupunkisäätiö sai eri hakijoilta yhteensä 999 hankehakemusta.

Koroinen-hankkeen takana on Koroiset-lehti julkaisijatahoineen. Hankesopimus on tarkoitus allekirjoittaa kuluvan kevään aikana.

Vuonna 2011 Euroopan kulttuuripääkaupunkeina ovat Turku ja Tallinna.

Paluu juurille

”Koroinen – Turun syntysija”-hankkeen taustana on se tosiasia, että nykyisen Turun alueen sydän, asutus ja kaupankäynti, sijaitsi alun perin Aurajoen rannalla Koroisissa.

Koroisiin rakennettiin myös 1200-luvulla kirkollinen kes-

kus, piispan linna ja kirkko.

Alue oli kirkon hallinnon ja hengellisen elämän sija lähes sadan vuoden ajan.

Koroinen on merkittävä Turun varhaishistorialle ja Suomen kirkon historialle.

Hankkeessa Turku palaa juurilleen. Sen historia herättää henkiin kivikaudesta lähtien meidän päiviimme asti.

Esityksiä Halistenkoskelta Unikankareelle

Henkiin herättäminen tapahtuu muun muassa pienimuotoisten draamallisten esitysten sekä erilaisten kiinnostavien tapahtumien kautta.

Esitykset sijoittuvat Aurajoen tuntumaan Halisten-

koskelta Unikankareelle asti. Keskeisiä esityspaikkoja ovat Koroisten tennisi, Koroisten tila, Maarian kirkko pappiloinen, Linnasmäki ja Halinen.

Maarian pappilan pihalla suunnitellaan jo kesäksi 2010 näytelmää, joka ennakoii kulttuuripääkaupunkivuotta.

Tule toteuttajaksi!

Toteuttajiksi kutsutaan mukaan suur-Koroisten alueen omaa väkeä, niin ikänsä seudulla asuneita kuin läpikulkumatalla olevia opiskelijoita, kaiken ikäisiä ja eri kansallisuuksien edustajia.

Tarjolla on monenlaista tekemistä puvustuksesta näyttelemiseen,

roudauksesta lipunmyyntiin, tiedottamisesta pulpanpaistoon, rakentamisesta musisointiin...

Hanke tarjoaa erinomaisen tilaisuuden vahvistaa asukkaiden tietoisuutta siitä, että Koroinen ei ole mikään tahansa paikka ja että alueella asuva ei ole ihan kuka tahansa!

Seuraavassa Koroiset-lehdessä kerrotaan hankkeesta lisää.

Hankkeen yhteyshenkilöinä toimivat **Tapio Jokinen** p. 050 572 2530 ja **Hanna Nurmi** p. 050 373 1031, sähköposti-osoite 2011@koroinen.fi.

Tytti Issakainen

Helpoin tapa

Katsasta autosi ilman ajanvarausta!

Meiltä myös autojen rekisteröinnit ja vakuutukset jonottamatta yhdellä käynnillä.

Palvelemme ma-pe 9-17

Tervetuloa vaivattomaan katsastukseen!

Nummen KATSASTUS

Hämeentie 35, 20540 Turku

Puhelin 075 323 2520

www.nummenkatsastus.fi

Turun Nummenmäen Apteekki
Nummisbackens Apotek

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA
PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

- VEIKKAUS
- OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
- MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 10–21, su 11–21

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. (02) 253 9564

LINNAN APTEEKKI
ma-pe 8-20 la 9-18 su 11-19
Kauppiaskatu 10
Mehiläisen talo

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua, nopeasti ja ammattitaidolla

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoimna ark. 8–17

VARATTU

Elämäsi kokoisia koteja

Miksi asuisit ahtaasti, kun voit hankkia kodin, jossa on kasvun- ja elämänsä värejä? Tule soittamaan ja tee löytöjä.

vaso
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Rauhankatu 4, Turku • puh. 2747 000 • www.vaso.fi

Meille on helppo tulla

Raunistulan Apteekki

P Ilmaiset parkkipaikat oven vieressä
♿ Invapaikka, pyörätuoliluiska ja automaattiovet

Avoimna: arkinen 9-19 ja lauantaisin 9-15

Satakunnantie 19, Turku
puh ja fax 020 740 4300
www.raunistulanapteekki.fi

HYVÄ YHTEISÖ ASUA

Kohtelemme kaikkia hakijoita ja asukkaitamme tasavertaisesti. Ei ihme, että TVT Asunnot Oy ja Kiinteistö Oy Lehtolaakson asunnoissa asuu tuhansia turkulaisia. Kysy lisää ja tee asuntohakemus netissä tai palvelutoimistossamme.

TVT Asunnot Oy
Kiinteistö Oy Lehtolaakso
Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku
Vaihe (02) 330 000 • Vuokraus (02) 262 4888 • Avoimna: ma 9.00–17.00 ti 10.00–15.45, ke–pe 9.00–15.45 • www.tvtasunnot.fi www.lehtolaakso.fi

LyhennysJoustolla muutat lainasi maksuerää

Kun asuntolainassasi on LyhennysJousto, taloutesi pysyy helpommin tasapainossa. Verkkopankin kautta käyt itse muuttamassa lainasi maksuerää. LyhennysJouston määrä voi yleensä olla korkeintaan 10% lainasi määrästä. Lisätietoja saat konttoristamme tai soittamalla 0200 3000 (pvm/mpm) ma–pe 8–20.

Teemme sen mahdolliseksi

Nordea

nordea.fi

Nähtäville tammi – helmikuussa 2009 ”TYS Ikituuri” ehdotusvaiheessa

Arkkitehtitoimisto Sigge Oy

Havainnekuva 12-kerroksisesta, Helsinginkadun varteen esitetystä uudisrakennuksesta.

Asemakaavanmuutos ”TYS Ikituuri” on tullut ehdotusvaiheeseen. Kaavaehdotus kuulutetaan virallisesti nähtäville tammikuun 2009 lopulla ja se pidetään nähtävillä 30 päivän ajan Ympäristö- ja kaavoitusviraston asemakaavatoimistossa, Puolalankatu 5:n 4. kerroksessa.

Olenaisiin muutoksiin alueella voimassa olevaan asemakaavaan nähden tapahtuu osalla Kairisnummen suojaviheraluetta, jolle Helsinginkadun, Kairistenkaaren ja Pispalan-

tien rajaamalle kolmionmuotoiselle alueelle esitetään 12-kerroksista, myös kaupunkivallina maamerkinä toimivaa, uudisrakennusta opiskelijasumiseen tarkoitettuja pienasuntoja sekä liike- ja toimistorakentamista varten.

Suunnittelualueen pohjoisrajalla, Helsinginkadun ja Inspektorinkadun itäpään välillä oleva ulkoilureitti osoitetaan kevyen liikenteen kaduksi ja nimetään Kairispoluksi. Pispalantien itäpuolella sijaitsevan autopaikkojen kortte-

lialue tulee jatkossa palvelemaan myös uuden korttelin tarpeita. Pispalantien katualue säilyy ennallaan.

”Tys Ikituuri” käynnistyi Turun Ylioppilaskyläsäätiölle myönnetystä suunnitteluvaraksesta. Kairisnummen suojaviheralueen osan muuttamista muuhun käyttöön on pohdittu jo Nummenrannan asemakaavoituksen yhteydessä. Vuonna 2004 alueella aloitettiin asemakaavanmuutoksen valmistelu Nummenrannan toimistotalo -nimellä, joka hanke

kuitenkin raukesi.

Nyt ajankohtaiseen kaavaehdotukseen voi tutustua internetissä osoitteessa www.turku.fi/kaavahaku > Asemakaavat. Hakusanaksi kohtaan Kaupunginosa tai

työnimi/nimenosa kirjoitetaan ”TYS Ikituuri”.

Kaavanmuutoksen valmistelija, kavasuunnittelija **Marja Westerlund**, puh. 2624 268, on tavattavissa asemakaavatoimistossa sopi-

muksen mukaan. Sähköpostilla hänet tavoittaa osoitteella: marja.westerlund@turku.fi.

Marja Westerlund

näkökulma

Kuka suojelee maisemaa?

Kun menemme ulos ja katselemme ympärillemme, näemme ihmisen elämän ja työn jälkiä. Samassa maisemassa on jotakin viime vuosilta, kymmenien ja jopa satojen vuosien ajalta. Nykyaajan ihminen on vastuussa tuleville sukupolville myös siitä näkymästä, minkä jätämme jälkeemme. Voimme muuttaa maisemaa radikaalisti, mutta samalla myös tuhota sellaisia kuvia, joita suomalaiset ovat katselleet 1000-luvulta asti.

Turun Orikedon, Halisten, Koroisten ja Röntämäen asukkaat elävät alueella, josta löytyy Suomen vanhimpia asutuksen jälkiä. Jo 1300-luvulla on talonpoika Röntämäessä ojentanut pellollaan selkensä ja nähnyt Aurajoen rannalla kohoavan Tuomiokirkon tornin kuten mekin.

Sukupolvet ovat vaihtuneet, mutta Aurajoen ranta Tuomiokirkolta Koroisten niemelle on säilynyt lähes samana aina meidän päiviimme asti. Tämä on sellainen alue Suomenmaassa, joka meidän pitäisi pyrkiä kaikin keinoin säilyttämään tulevillekin sukupolville. Jos vertaamme tätä maisemaa luonnonmaisemaan, niin Pohjois-Karjalan Koli vastanee tätä.

Kehotan jokaista turkulaista, erityisesti alueemme asukkaita, kävelemään ”Halisten lenkkiä”, pysähtymään Koroisten niemelle ja katsomaan Tuomiokirkolle päin. Mitä me nykyaajan ihmiset näemme?

Rakentamisen virheet näkyvät selvästi, niille emme enää voi paljoakaan. Raunistulan puoleinen ranta Hankkijan viljavarastoiheen on hirvitys. Voimme vain toivoa sen pikaista purkamista. Tilanne ei korjaannu, jos rantaan rakennetaan suuri kerrostalomuuri. Ikävä virhe on tehty joen toisella puolella: Viime vuonna valmistui rantaan kolme valkoista kerrostaloa. Ne peittävät merkittävän osan Tuomiokirkon tornista, kun sitä katsoo Koroisten niemeltä. Jos talot olisivat rannassa olleet kolmikerroksisia (nyt 5 kr.), ne olisivat olleet Ylioppilaskylän talojen tasolla, eivätkä olisi rikkoneet maisemaa.

Nyt on Ylioppilaskyläsäätiö suunnittelemassa Helsinginkadun varrelle uutta kerrostaloa, josta tulisi 12-kerroksinen tornitalo. Siitä tehdään maamerkkiä, joka näkyisi kauas ympäristöön. Jo keskiajalta asti on Sisä-Suomesta tullut Turkuun vanhaa Hämeen Härkätietä. Liedon Vanhanlinnan mäeltä avautuu Aurajokilaakso, joki peltojen keskellä ja takana hämmäyttävä Turun kaupunki Tuomiokirkon torneineen. Tämän näkymän tuhoamisesta on nyt kysymys. Tulevien sukupolvien katseenvangitsijaksi on nousemassa reilusti kaiken ylittävä rakennelma.

Tornitalon sijainnista riippuu, peittääkö se kokonaan näköyhteyden Koroisten vanhan kirkon raunioilta Unikankareelle. Ainakin torni tulee hallitsemaan koko näköpiiriä, kun Turkua katsellaan Aurajoen yläjuoksulta päin.

Olemme vastuussa siitä, millaisia ympäristökuvia jätämme tuleville sukupolville. Meidän tulisi erittäin varovasti kohdella alueita, joilla on suomalaisille erityistä historiallista arvoa, sillä meillä ole monia tällaisia alueita. Opiskelijoiden asunnontarve on kyettävä ratkaisemaan jollain muulla tavalla kuin 12-kerroksisella tornitalolla alueelle, jonne se ei kerta kaikkiaan sovi.

Tuuli Kastemaa

VASTUUTA YMPÄRISTÖSTÄ VAIVATTOMASTI

SITAn QuattroSelect-nelilokeroastialla
polttokelpoinen jäte,
keräyspaperi, keräyskartonki ja kovat muovit
kätevästi talteen yhdellä astialla ja yhdellä noutokerralla.
Nyt ennakkomyynnissä – ota yhteyttä!

SITA FINLAND OY
Puhelin 010 540 152
www.sita.fi

mainetta ja kunniaa

Valintoja luottamustoimiin

Vuoden alusta aloittanut uusi kaupunginvaltuusto valitsi ensimmäisessä kokouksessaan 26.1.2009 jäsenet lautakuntiin ja muihin kunnallisiin luottamustoimiin. Osa luottamustoimista selviää myöhemmin. Koroisten alueen kunnallisvaaliehdokkaat ovat tähän mennessä sijoittuneet seuraavasti:

Piia Elo, SDP, Räntämäki

Kaupunginhallituksen jäsen
Kaupunginhallituksen hallintojaoston jäsen
Kaupunginhallituksen konsernijaoston varajäsen

Pentti Huovinen, Kok., Räntämäki

Peruspalvelulautakunnan jäsen
Peruspalvelulautakunnan yleisjaoston varapuheenjohtaja
Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaoston varajäsen

Arja Iho, Vihr. (sit.), Räntämäki

Turun Satamaliikelaitoksen johtokunnan jäsen

Pentti Kosonen, Kesk., Nummi

Kulttuurilautakunnan jäsen

Pirkko Kunnari, Vas., Räntämäki

Opetuslautakunnan jäsen
Opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston varajäsen

Anu Lahtinen, Vihr., Halinen

Rakennuslautakunnan jäsen

Kati Laine, Vihr., Räntämäki

Turun Jätteenpolttolaitoksen johtokunnan varajäsen

Samuli Lintula, Vihr., Räntämäki

Kaupunginhallituksen hallintojaoston varajäsen
Kaupunginhallituksen konsernijaoston jäsen

Rauli Mickelsson, Vihr., Halinen

Opetuslautakunnan jäsen
Opetuslautakunnan suomenkielisen jaoston jäsen

Lars Nyberg, RKP, Räntämäki

Ammattiopetuslautakunnan ruotsinkielisen jaoston varajäsen
Turun Viherliikelaitoksen johtokunnan jäsen

Anja Paavonperä, KD, Räntämäki

Turun Kiinteistöpalveluliikelaitoksen johtokunnan jäsen

Pirjo Ranti, Kok., Halinen

Ammattiopetuslautakunnan jäsen

Arto Salminen, SDP, Metsämäki

Turun Viherliikelaitoksen johtokunnan jäsen

Jukka Surakka, Vihr. (sit.), Räntämäki

Opetuslautakunnan ruotsinkielisen jaoston jäsen

Opinavain Ritva-Liisa Orvastolle

Halisten koulun esiopetuksessa työskentelevän erityislastentarhanopettaja **Ritva-Liisa Orvaston** 7 minuuttia sadulle-opetusmenetelmä on palkittu Suomen Messusäätiön Opinavain kilpailussa tammiukuussa 2009. Opetusmenetelmän tavoitteena on tukea esiopetusikäisen oppilaan ymmärtämistaitoja ja vahvistaa luetun ymmärtämisvalmiuksia. Lähestymistapa on uusi ja ottaa huomioon kodin emotionaalisen ilmapiirin oppimismotivaation ylläpitäjänä. Sadut toimivat yhdistävänä tekijänä esiopetuksen ja kodin välillä ja sitouttavat vanhemmat lapsen oppimisprosessiin.

Rahaa Koroisten talojen kunnostamiseen

Turun kaupunki on myöntänyt tälle vuodelle 300 000 euron määrärahan Koroisten tilan vanhojen rakennusten kunnostamiseen.

Stipendejä Paimalan koululaisille

Koroiset-lehden stipendin saivat Jäkärlän koulun Paimalan yksikön joulujuhlassa ahkeralla kirjojen lukemisella ansioituneet kuudesluokkalaisten **Jari Lehtonen** ja **Sanna Kumanto**.

terveydeksi!

Kalorirajoitus parantaa muistia

Saksalaiset tutkijat julkaisivat hiljattain arvostetussa amerikkalaisessa tiedelehdessä mielenkiintoisen tutkimuksen. He jakoivat keskimäärin 60 vuoden ikäisiä koehenkilöitä kolmeen ryhmään. Kaikki koehenkilöt olivat normaali- tai ylipainoisia. Yksi ryhmä jatkoi entisenlaisen ruokavalion noudattamista. Toiselle ryhmälle suunniteltiin energialtaan vähäkalorisempi dieetti, ja kolmas ryhmä sai normaalia enemmän monitydyttymättömiä rasvoja sellaisista herkuista kuin kalat ja oliivit. Niiden tiedetään estävän muistin heikkenemistä ja estävän aivojen rappeutumista. Ryhmät noudattivat omia ruokavalioitaan kolmen kuukauden ajan.

Kaikkien koehenkilöiden muistia mitattiin erilaisin muistitestein. Tutkijat yllättyivät, sillä ruokavalion kaloreita viidenneksellä vähentäneet henkilöt selvisivät muistitesteistä merkitsevästi paremmin kuin muiden ryhmien koehenkilöt. Vaikutus ilmeni nopeasti, siis kolmessa kuukaudessa. Mihin tällainen muutos voi perustua? Tutkijat pohtivat, että

vähemmän kaloreita saava elimistö käsittelee sokeria tehokkaammin. Samalla haiman insuliinin tuotanto vähenee ja elimistö alkaa reagoida herkemmin insuliinin vaikutukselle. Aikaisempien tutkimusten mukaan tämän taas tiedetään parantavan aivojen toimintaa.

Ihmiskone on tavattoman tehokas. Suklaapatukan voimalla hän juoksee puoli tuntia. Toisaalta kalorien rajoittaminen on tuskallista. Joku viisas on joskus sanonut, että pysäkkeen terveenä rikkaan on syötävä kuin köyhä. Olen enemmän kuin usein pohdiskellut tätä viisautta. Ja aina mieleen tulee isoenoni **Aapeli Saarisalo**. Hän toimi viime vuosisadan keskivaiheilla Helsingin yliopiston itämaiden kirjallisuuden professorina. Aapeli-eno oli ulkonäöltään laiha kuin nälkäkurki.

Vieraillessaan lapsuudenkodisani hänellä oli tapana aloittaa päivä juomalla hitaasti huoneenlämpöistä vettä. Muistan kuinka Aapeli käveli ympäri olohuoneitamme kädessään

muovinen litran mittakannu. Ruokapöydästä hän söi pääasiassa kasviksia ja hedelmiä. Äitini tekemä rusinakaku maistui hänelle vasta kun hän oli kuullut, että se oli tehty ruisjauhoista. Tarina kertoo, että eräässä puhetilaisuudessaan Aapeli huomasi puhujakorokkeelle koristukseksi asetetut krassit. Kuulijoiden hämmästykseksi hän alkoi nyppiä krassinlehtiä ja syöä niitä puheen lomassa.

Kun Aapeli vaelasi tutkimusmatkallaan yksin jossain Lähi-idän autiomaassa, rosvoit yllättivät ja ympäröivät hänet. Kun he avasivat Aapelin olkalaukun, se oli täynnä kasvien lehtiä ja juuria – Aapelin ruokaa. Pettyneenä olemattomaan saaliiseen rosvoit jättivät hänet ”kuolemaan erämaahan”. Eihän niillä eväillä kukaan selviäisi hengissä. Aapeli oli viisas ja oppinut mies, ja vaikei hän ihan ehtinyt täyttää 90 vuotta, ei hänen muistissaan tietävästi ollut vikaa.

Vaikka Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n mukaan ruokailutottumukset ovat Suomessa muuttu-

Kirjoittaja on Räntämäessä asuva lääkäri ja professori.

neet parempaan suuntaan, liiat kalorit, rasvat ja sokerit ovat ongelma kaikissa sosiaaliluokissa, niin rikkailla kuin köyhillä. Siksi kaikkien terveydelle sopivat Aapelin esimerkin mukaan vihannekset, juurekset ja hedelmät, kalaa ja kasvisöljyjä unohtamatta. Autiomaahan ei kuitenkaan kannattane mennä vaeltamaan. Sen voi mainiosti korvata perisuomalaisella sauvakävelylenkillä turvallisemmissa Koroisten alueen kulttuurimaisemissa.

Pentti Huovinen

LAKIPALVELU LEINONEN

Timo Leinonen/DI, OTL
02 2377 484, 040 7425 061
timo.a.leinonen@gmail.com

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys
kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappalevarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormausta • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. (02) 242 6416 Fax (02) 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

PARTURI
KAMPAAMO

Punatukka

Avoinnä:
ma-ti-to-pe 9–17
ke 10–19
la 9–14

Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8
20540 Turku
Puh. 02-2370 656

Turun
KOTIPESULA

Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula

Ruunikokatu 3
Orikedon postin vieressä

Puh. (02) 238 7799

www.turun Kotipesula.fi

kari.karppelin@turunkotipesula.fi

- Nopeasti
- Edullisesti
- Vaivattomasti

Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

Kärsämäen tekstiili

Aikuisen naisen vaatekauppa

Kärsämäentie 29–31
20360 Turku
p. 2382339
ma-pe 10–17, la 10–13

Tervetuloa katsastukseen

Palvelemme joustavasti ja monipuolisesti kaikissa ajoneuvojen katsastus-, rekisteröinti- ja vakuutusasioissa.

Katsastus

Oriketo
Vanha tampereentie 205
ma 8 - 18
ti - pe 8 - 17
la 9 - 13
p. 075 323 2540

kukkakauppa
NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

Maarian Myllyojalla Tapahtuu

c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimalantie 374 Turku 20460
ks. www.goldenage.fi/ruusuportti
ruusuportti@gmail.com
Tilaisuudet järjestää Ruusuportti ry
Tervetuloa

Sakari Forsman 8 v.

Pullervo seikkailee kaupungilla

Hei, Nummen kirjaston yövahti tässä taas!

Viimeksi lupailin kertoa sisaruksistani. Meitä on aika iso porukka: Tellervo, Pellervo, Pertta, Pulkki, Puntti, Purtti ja minä, Pullervo. Olemme kaikki yövahteja eri puolilla Suomea. Kaikkein kivoin paikka minusta on Pulkilla, hän on yövahtina Joulupukin majalla Korvatunturilla. Hän kertoi, että joulun aikaan siellä on kuitenkin aika hiljaista ja siksi hän lähti mielellään pukin kyydissä tänne Turkuun, kun kutsuin siskot ja veljet joulua juhlimaan.

Meillä olikin hienot juhlat. Oli ihan pakko lennähtää tutkimaan Tuomiokirkkoa ja sitä paikkaa, missä julistetaan joulurauha. Siellä me kaikki istuimme hiljaa parvekkeen kaiteella ja katselimme puistoa. Eikä kukaan nähnyt meitä koska oli jouluaaton yö ja kaikki ihmiset touhusivat kodeissaan.

Meille tuli siellä joulurauha.

Kovin rauhallisia emme jaksaneet kauan olla. Purtti muisteli jotain satua, missä joulupukki tulee savupiipusta. Pertta ei tiennyt mikä on savupiippu ja näytimme hänelle sellaisen. Oli vain kovin vaikea löytää savupiippu yöllä kaupungista. Lopulta näimme kaukana korkean kapean tornin, jossa oli punaisia merkkejä. Minusta tuntui, että sieltä tuli savua ja lähdimme sitä kohti.

Pääsimme tornin huipulle asti. Meitä muita alkoi jänistää (se tarkoittaa, että tuli pupu pöksyyn eli alkoi pelottaa) – paitsi Pellervoa! Hän hyppäsi uhkarohkeasti alaspäin kapeaan piippuun. Kamaa, siellä näytti ihan pimeältä ja mustalta ja savuiselta! Huhuilimme niin kuin pöllöt vain osaavat ja uskoihan Pellervo viimein ja palasi takaisin. Täysin mustana.

Ei sitä paljon huomannut, kun hänellä on meistä eniten mustia pilkkuja. Olihan se seikkailu, emme enää kokeile mitään joulupukkitemppuja.

Kun Pulkki lähti takaisin pohjoiseen, päätin lähteä hänen mukaansa. Pulkki on laiskansorttinen, vaikka aina väittää muuta. Hän ei esimerkiksi halua lentää Korvatunturille.

Hän kulkee junalla. Lähdin saattamaan häntä junien kotiin, asemalle.

Asema näytti hienolta ja kiiltävältä eikä siellä ollut hiljaista edes yöllä. Kuului kolinaa ja kolsketta, erilaisia isoja vaunuja kulki metallisuuksia pitkin. Pulkkia nauratti kun ihmettelin suksia ja hän sanoi, että ne ovat ”kiskoja”. Kuka niitä kiskoi? Pulkki sanoi, että veturi veti junan vaunuja pitkin kiskoja. Kyllä se näytti hienolta, tarvitaan paljon voimaa siihen kiskomiseen.

Varmaan arvaatte, miten kävi. Ihailin kiskoja ja junia ja kuuntelin kolinoita enkä ollenkaan huomannut Pulkin lähtöä. Hän oli löytänyt Rovaniemen junan ja hypännyt siihen. Näin minä myöhemmin kuulin Puntilta, hän oli saanut Pulkilta terveiset matkalta. Rovaniemen juna menee lähelle Korvatunturia.

Minun junamatkani jäi siihen. Nyt kun tiedän, missä asema on, voin yrittää vielä toisen kerran.

Siskoni Tellervo asuu Helsingissä, uskaltaisinko sinne?

Maikku

Talvea Aurajoella

Talviseen lehteen lienee hyvä muistella, mitä talvella Aurajoella tapahtui.

Syksyllä, kun ei lumi ollut vielä satanut jäälle, tai lunta oli niin vähän, silloin voi luistella pitkän matkan Aurajokea ylöspäin. Joka talvi puhdistettiin lumesta luistelu-paana, jossa siihen aikaan pelattiin joskus jääpalloa. Jääkiekko ei ollut vielä saavuttanut oikein minkäänlaista asemaa, aina-kaan meidän keskuudessamme. Merkkejä sen tulemisesta kyllä jo oli. Joskus paana tuli kolattua vähän liian aikaisin ja vanhemmat hermostuivat henkemme puolesta, kun jää ei ollut vielä heidän mielestään riittävän vahvaa. Huoli oli oikeutettua ja ilmeisen tarpeellista, koska ei kukaan mennyt jäihin.

Luistimista sen verran, että ensimmäiset luistimeni olivat ”nurmiluistit”, en tiedä mistä moinen nimi. Monojen kannassa olivat rautaiset kiinnityslaipat ja niissä soikion muotoinen reikä, niin luistimet pysyivät kannoista paikoillaan. Etuosat pysyivät kiinni luistimissa olevien leukojen puristuessa ruuvaamalla monon ulkoreunoihin. Luistimet kyllä usein irtosivat kesken luistelun. Se oli juhlaa, kun sai veljensä pieniksi käyneet ”hokkarit”, silloin ei ollut enää huolta luistimien irtoilusta.

Keväällä jäiden lähdön aikaan tilanne oli usein vakavampi. Muistan kyllä minun ikäluokkaani vanhempien poikien uineen, kun jää-lautta poikien alla petti. Kylmää oli kylpy siinä vapun tietämissä.

Jäiden nostaminen talvella oli tärkeää silloin, kun ei ollut jääkaappeja ja pakastimia. Tilojen tuli saada maito jäädytettyä kesällä ja sitä varten varastoitiin jäitä sahanpuruun kesää varten. Nyt on ollut menneinä talvina vaikea käsittää, että silloin, muistini mukaan, joka talvi oli Aurajoessa puolen metrin vahvuinen jää.

Jäästä sahattiin alle metrin suuntaansa olevia lohkarkeit, jotka kiskottiin vinnin avulla lastauslavalle rekeen pantaviksi. Valiokin tarvitsi jäitä ja erään muistikuvani mukaan kerran kuorma-auto vajosi jäihin aivan rannan tuntumassa. Jäännostoja suoritti urakoitsija, joka myi nostettua jäätä tarvitseville.

Ennen näitä aikoja tilat nostivat itse jäänsä. Oli pitkäjalaksinen, reen tapainen. Reen peräpäässä oli raudasta tehty este, jota vasten jääpala kiinnittyi. Reen perä työnnettiin avantoon ja jääpala uitettiin rekeen. Hevonen veti reen jäälle. Muistan sellaisen reen nähneeni.

Mielenkiintoista on nähdä, vieläkö joskus Aurajoki saa puolen metrin jääpeitteen.

Aulis Katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen Halislainen ja asunut täällä 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamalla.

NAAPURUSTON NAPPULAT

Teksti ja kuvat:
Matti Nurmi 12 v. ja
Kaarlo Forsman 10 v.

Teimme kolme kysymystä

1. Missä käyt luistelemassa?
2. Onko teidän lähellänne hyvä pulkkamäki?
3. Miten varustaudun uloslähtöön talvella?

Atte Varjo, Räntämäki

1. Räumän kentällä on hyvä jää.
2. On hyvä. En käy siellä usein.
3. Lämpimästi.

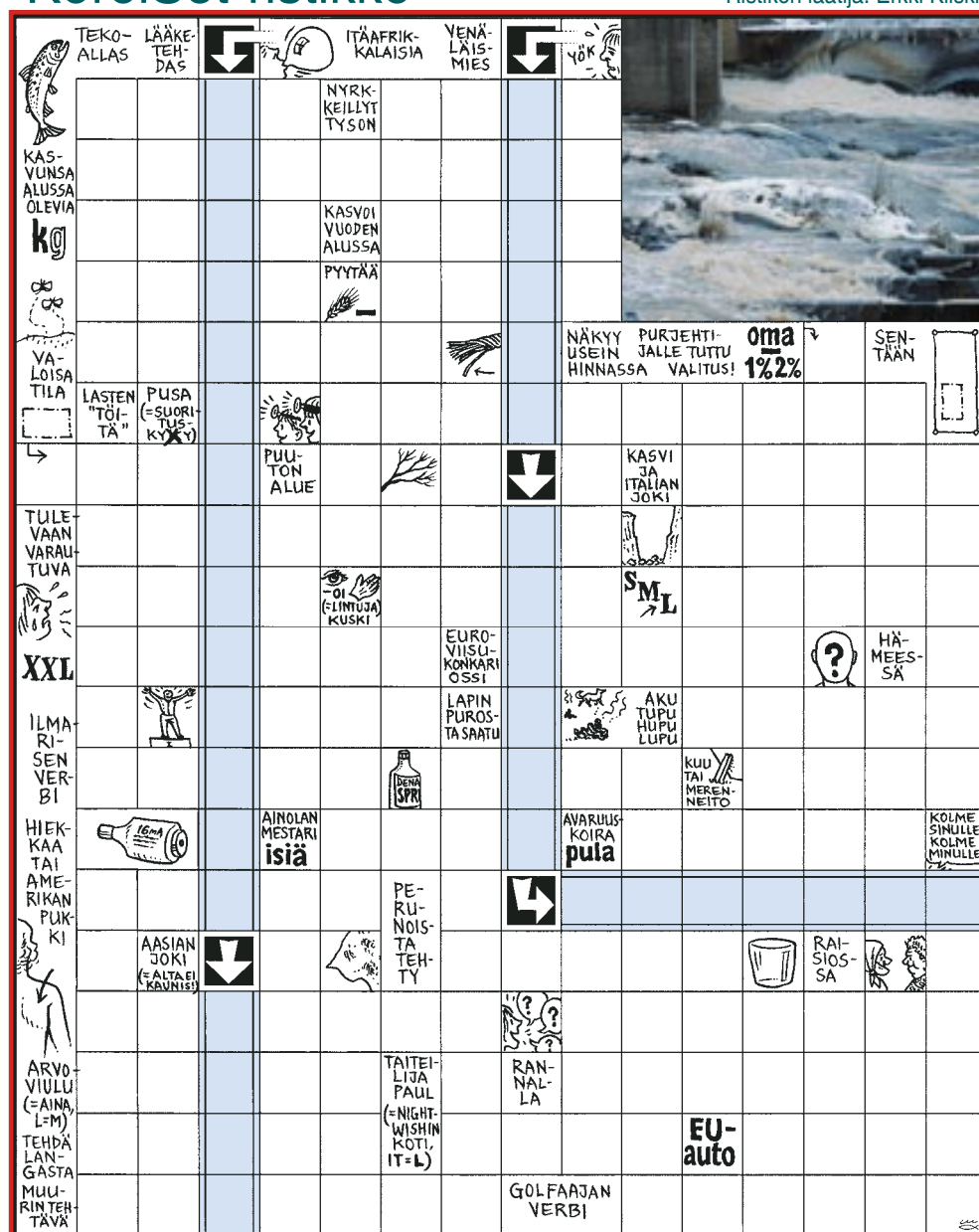
Miro Saari, Metsämäki

1. Paimalan koulun kentällä.
2. Joo, meidän pihalla on pulkkamäki.
3. Hyvin. Toppatakki, ulkohousut, pipo, hanskat ja kengät.

KoroiSet-ristikko

Ristikon laatija: Erkki Kiiski

Ristikon oikea ratkaisu löytyy osoitteesta www.koroinen.fi

Pienen Paimalan koulun oppilaat ovat tottuneet kavionkopseeseen. Uljaat ravihevosekset viilettävät treenilenkillään koulun ohi, ja koulun rajanaapurina on hevosklinikka, jonka pihamaalla hevospotilaat ovat jokapäiväinen näky. Luontevaa onkin, että moni Paimalan oppilaista on heppahullu. Rakkain ja läheisin hevosista on kuitenkin Tomppa, herrasmiesori, joka on koulun ikioma maskottihevonen.

Teksti: Virpi Lummevuo
Kuva: Dmitri Ovtchinnikov

Tomppa on Paimalan koulun oma maskottihevonen

Paimalan koulun heppakerho sai alkunsa aktiivisen vanhempainyhdistyksen ideasta muutama vuosi sitten. Kerho kokoontuu heti koulupäivän päätteeksi tunniksi joka toinen viikko. Kerholaisten riemu on suuri, kun Tomppa, oikealta nimeltään **Stormvarning**, kaartaa koulun pihamaalle hevoskuljetustrailerissaan.

Tomppa on kuusitoistavuotias ori, joka on komean raviuransa jälkeen ehtinyt jo moneksi. Tomppa on alueella pienoinen julkkis. Se käy yleisötapahtumissa vetämässä kärryjä ja kantamassa pikkuhmissä selässään. Se on raviradalta eläköidyttyään harjoitellut ratsun töihin ja

hypännyt omistajalleen ruusuksitakin pienissä esteisöissä. Onpa Tomppasta jo tehty monia lehtijuttujakin.

Heppakerholaisten sydämessä Tomppalla on aivan erityinen sija. – Tomppa on söpö, kaunis, viisas, kiltti ja joka tavalla ihana, huokailevat paimalalaiset **Tiia Lehto**, **Paula Markkula** ja **Maria Einola** kuin yhdestä suusta.

Kerhossa käy myös poikia

Tompan ja Paimalan heppakerhon ohjaksissa on luokanopettaja ja pitkänlinjan hevosnainen **Hanna Kuivala**. – Kun aloimme suunnitella heppakerhoa, pidin selvänä, että Tomppa tulee mukaan

Tomppa on vallannut Paimalan heppatyttöjen sydämet. Hanna Kuivala (vas.) pitelee Tomppaa Tiia Lehdon, Maria Einolan ja muiden kerholaisten harjattavana.

toimintaan. Se on järkevä hevonen, jonka kanssa kerholaiset saavat ihan kädestä pitäen harjoitella hevosen hoitamista ja pääsevät vähän ratsastamaankin, Hanna kertoo.

Heppakerhossa käy oman koulun oppilaiden lisäksi muitakin lähialueen lapsia. Kerho onkin avoinna kaikille, ja myös pojat ovat löytäneet tiensä hevosten pariin.

– Kerhossa on tosi kivaa, **Edvard Siivonen** vakuuttaa ja taputtaa miehekkäästi Tomppaa kaulalle.

Nuorin heppahöperö on kuusivuotias eskarilainen **Wolferiina Mörönen**, joka rohkeasti joka kerta kiipeää suurikokoisen ratsun selkään. Vanhimmat kerholaiset ovat kuudesluokkalaisia.

Tomppa viihtyy maskottina

– Saako antaa leipää? huu-
taa **Akseli Sautila** ja tarjoaa

jo samassa näkkileipäherkua kohti Tompan samettista turpaa.

Oriin olemuksesta huomaa, että tehtävä kerhon maskottihevosenä on mieleinen. Se nauttii lasten huomiosta, nostaa kärsivällisesti kavioitaan puhdistettavaksi, köpöttelee kuuliaisesti kierroksen toisensa perään kerholaisia kantaen ja nauttii lopulta leipäherkkunsa.

Tompan hoitamisen ohella kerholaiset ovat ehtineet tutustumaan raviponitoimin-

taan, askartelemaan, käymään yhdessä raveissa ja ihmettelemään kengittäjän ammattia. Kevään aikana on tarkoitus vierailla lähistön talleilla ja käydä ehkä hevosnäyttelyssäkin.

– Hauskinta on kuitenkin hoitaa Tomppaa, vakuuttavat kerhon tytöt, jotka näpertävät Tompan harjaan lettejä, harjaavat sen pehmeää kylkeä ja pysähtyvät välillä ohimennen rutistamaan hevosystäväänsä.

**Terve-
tuloa!**

**Hyvitämme
vähintään
2000,-**

**autosta kuin autosta
vaihdossa yli 6000 euron
vaihtoautoon!**

Rinta-Joupin Autoliike Oy

Yli 1000 autoa:
www.rinta-jouppi.com

Ma 9-20 • Ti-pe 9-18 • la 10-15
Piiskakuja 10, TURKU p. (02) 281 0281

Suoraan omakotitalon pihalle

**ASTIASSA
NELJÄ LOKEROA!**

Uutta Suomen Turussa

Lokerot lasille, paperille,
kartongille ja metallille

L & T
huolehtii astiasta
ja tyhjennyksistä
Kysy lisää.

asiakaspalvelu
puh. 010 636 5656
www.lassila-tikanoja.fi

Kunnallisvaalit ja luottamustehtävät

Kunnallisvaaleissa kaupungin äänioikeutetut asukkaat ratkaisevat, ketkä henkilöt he haluavat tulevana nelivuotiskautena olevan päättämässä kaupungin asioista kaupunginvaltuustossa. Vaalimenettelynä käytetty d'Hondt'in menetelmä antaa kaikille vaaleissa olleille ryhmittymille suhteellisen ja demokraattisesti lankeavan osuuden valtuustopaikoista.

Lähtemättä yksityiskohtaisesti selvittämään d'Hondt'in menetelmää voidaan sanoa, että kaupunginvaltuutetuiksi tulevat vertailulukujen mukaisesti valituiksi henkilöt, jotka ovat vaaleissa eri ryhmässä saaneet eniten ääniä ja jotka siten nauttivat asukkaiden suurinta luottamusta. Valituiksi tulleet ovat useimmissa tapauksissa tunnettuja kuntalaisia, jotka ovat aikaisemmalla toiminnallaan saavuttaneet kotikaupungin äänestäjien luottamuksen.

Poikkeuksena voivat olla ne, joilla positiivisia ansioita ei asioiden hoidossa ole, mutta joilla vaalikampanjassaan on ollut runsaasti rahaa mustankin muuttamiseksi valkoiseksi. Tällaista rahan voimaan perustuvaa valintamenettelyä kutsutaan *oligarkiaksi*. Siitä pahimmat esimerkit ovat nähtävissä Venäjällä, jossa ns. uusriikkaat ovat suuren rahan voimalla tunkeutuneet sikäläiseen valtakoneistoon hyvinkin merkittäville paikoille.

Vaalien jälkeen tapahtuu luottamuspaikkojen jako. Silloin kamppailu siirtyy poliittisten ryhmien sisäiseksi, yksilöiden ja monesti heidän kokoamiensa junttaporukoiden väliseksi "saaliinjaoksi". Tällöin puolueiden järjestöorganisaatiot nousevat monasti merkittävään asemaan, ja äänestäjien vaaleissa osoittama luottamus saattaa jäädä toisarvoiseksi.

seksi merkittäviä luottamuspaikkoja havittelevien lobatessa järjestöväkeä omista intresseistään lähtien.

Näissä tilanteissa ryhmien sisällä syntyy usein juuri niitä "sulle – mulle" asetelmia, joista varsinkin pienet ryhmät syyttävät suurempia ryhmiä silloin, kun "isot" jakavat tehtäviä ryhmien kesken. Pienemmätkin ryhmät sortuvat usein juuri tällaiseen "sulle – mulle" menettelyyn nimenomaan sisäisessä luottamuspaikkajaoissa. *"Hupu, saat tämän paikan, kun minulle Tupulle tulee tuo ja hoidetaan vielä yhteisesti Lupulle tuo kolmas hyvä paikka. Ohjaamme kannattajajoukkomme sopimuksemme mukaan toimimaan näin. Jos et tule sopimukseen mukaan, käy sinulle huonosti. Homma hoidetaan silloin niin, että sinä jätät saamastasi äänimäärästä huolimatta ansaitsemaasi paikkaa paitsi!"*

Noinhan sen voisi kuvitella tapahtuvan vaikka varsin arveluttavalla tavalla. Eikä siinä mitään pahaa ole, jos keskustelut käydään kaikkien osapuolten kesken reilusti ja avoimesti ilman uhkailuja. Tuoloinkin tulee vain tarkasti huolehtia siitä, että juuri vaaleissa saatu selkeästi suurempi luottamus ja tehtävään vaadittava asiantuntevuus olisivat ratkaisevina valintakriteereinä. Jos näin ei ole, putoaa äänestäjien usko vaalien merkitykseen ja vaalien äänestysprosentti laskee entisestään. Lähes samoihin äänimääriin päässeistä tulisi etusijalle aina asettaa asiantuntemus, pätevyys ja henkilön paikkakunnalla nauttima yleinen arvostus. Viimeksi mainittu kriteeri on hyvin tärkeä koko poliittisen toiminnan maineen kannalta samoin myös ko. puolueen julkisen imagon kannalta.

Tapani mukaan ilman junttapo-

rukoita toimineena olen omaan paikkaehdotukseen tyytyväinen. Tällä kertaa toivoin pääseväni kulttuurilautakuntaan ja tätä kirjoittaessani järjestön tällainen ehdotus asiasta on jo olemassa. Valtuuston valintanuija ei tosin vielä ole paukautanut.

Pentti Kosonen
professori, emeritus
kaupunginvaltuutettu

Koroisten piispankartano ja Halistenkoski

Koroiset-lehti on kiitettävällä tavalla seurannut Koroisten piispantilan, Halistenkosken ja Aurajoen ympäristön kehittymistä. Nyt onkin kulu-
nut 175 vuotta, kun esivanhempani tulivat Koroisten tilan vuokraajiksi. Siitä lähtien tilan lampuotit ovat olleet suvustamme runsaan vuoden takaiseen saakka, jolloin tilan pitkäaikainen emäntä **Ulla Laine** luopui Koroisten piispantilan pidosta. Hän jäi tämän Suomen vanhimmaksi tilarekisterissä säilyneeksi luokitellun tilan viimeiseksi lampuotiksi, vuokraviljelijäsi. Tilan tulevaa käyttöä pohditaan Turun kaupungin ja museoviraston kanssa.

Ulla Laineen vanhemmat **Sally** ja **Frans Laine** kehittivät tilaa. He harrastivat mm. sokerijuurikkaan viljelyä, salaajittivat pellot, rakensivat ensimmäiset kasvihuoneet, vetivät silloin hyvin harvinaiset vesijohdot taloon ja rakensivat sisäclosetin sekä

keskustalämmityksen. Pannuja ja putkia ei 1900-luvun alussa saanut rautakaupasta, ne oli tilattava. Samat laitteet toimivat päärakennuksessa edelleenkin.

Kun omat vanhempani halusivat 1900-luvun alkupuolella suomentaa nimensä, uudeksi sukunimeksi valittiin Koroma muistuttamaan tästä sukumme perinteisestä asuinalueesta, Koroisista ja Halisista.

Vanhempieni kotitalo Mäki-Tättilä oli yksi Halisten kylän talosta Maarian kirkkotien varrella lähellä koskea. Halisten kärkejäkylän nimi on mainittu jo 1352, jolloin sopimus piispa Hemmingin kanssa velvoitti pitämään Halisten myllyn uoma avoinna syksyisin ja keväisin kalojen nousun vuoksi. Kylään kuului myös Koroisten piispantila.

Isäni isoisän rakentamista taloista on yhä jäljellä mm. Maarian kirkkoaidan vieressä oleva tiilirakennus. Maarian kunta ja seurakunta päättivät

rakennuttaa sen 1891, koska "Maariassa oli usein tarve oikeuslääketieteelliseen ruumiintarkastukseen, ruumiinavaukseen. Kunnan oli kustannettava huone tähän tarkoitukseen ja leikkaushuoneen yhteyteen tuli myös parihuone kellareineen. Kunnan osuus kustannuksista oli 1089 markkaa".

Myös isoisäni oli rakennusmestari ja hän rakensi mm. Ristimäen kansakoulun ja Halistenkosken yli kivipilareille rakennetun sillan. Hän vuokrasi Halisten myllyn ja viereisen luumyllyn ja rakensi niiden viereen sahan ja puusepän tehtaan. Nykyisin Halisten myllystä ja luujauhomyllystä on jäljellä enää myllärintupa sekä isäni professori **Kaarlo Koroman** aloitteesta pystytetty muistokivi, joka nykyisen vesilaitoksen läheltä tuotu vanha myllynkivi. Se on arkkitehti **Ola Laihon** suunnittelema ja paljastettiin 1995.

Johannes Koroma

Maarian kirkon vieressä oleva tiilirakennus on alunperin rakennettu ruumishuoneeksi ja se on myöhemmin toiminut viljavarastona.

muistoja Koroisista

Evakkoperhe pappilaan

Lähes puoli miljoonaa karjalaista joutui evakkoon Talvi- ja Jatkosodan aikana sekä rauhan tultua. 1940-luvun loppuun mennessä silloin sijoitettiin siirtoväestä 68 000 henkeä.

Turkuunkin saapui kasvava evakkojoukko. Sijoituspaikkoja etsittiin kuumeisesti, niin myös Maarian seurakunnassa.

Kaikki maarialaiset eivät suhtautuneet tulijoihin myönteisesti. Koroisten tilan isännän, **Frans Laineen**, vaikeana luottamustehtävänä oli johtaa sijoittamista.

Tuohon aikaan Maarian kirkkoherran tehtäviä hoitivat usein vaihtuvat sijaiset. Kerran vs. kirkkoherra kutsui seurakuntalaisia erityisesti erääseen jumalanpalvelukseen. Sen yhteydessä

hän puhui vetoavasti lähimmäisenrakkaudesta ja maarialaisten velvollisuudesta evakkoja kohtaan.

Frans Laine istui kirkonpenkissä, laskeskeli mielessään sijoitettavia ja mietti, mihin ihmeeseen hän saisi kaikki tulijat mahtumaan – kunnes hän papin lopuhetta kuunnellessaan keksi!

Kotiin tultuaan Laine veivasi ensi töikseen puhelun vs. kirkkoherralle. Hän kiitti hyvästä puheesta ja totesi sitten, että suureen pappilaanhan ei ollut vielä sovittu majoitettavaksi ketään.

Kirkkoherran sijainen ei ollenkaan pitänyt ehdotuksesta. Eihän pappila ollut hänen, vaan seurakunnan. Ei niitä tiloja voinut antaa majoituskäyttöön, moisestahan tulisi sanomista.

Puhuakseen Laineelle järkeä pappi kutsui hänet pappilaan. Kävikin niin, että Laine suostutteli papin, ja tämä lupasi ottaa yhden perheen – mutta vain yhden.

Kun evakot sitten tulivat, Frans Laine otti mukaansa pappilaan perheen, johon isoäiteineen ja isoisineen kuului kaksitoista henkeä.

Pappi tuli vastaan pihalle ja keskusteli heidän kanssaan ystävällisesti.

Kun tuli aika siirtyä sisälle, pappi kysyi, ketkä evakoista sitten jäivät asumaan. Silloin joukon vanha isoäiti vastasi pontevasti:

– Kaikki. Myö ollaan yhtä perettä kaikki.

Tytti Issakainen
Ulla Laineen kertoman mukaan

Johannes Koroma toimi 1964–1975 Helsingin Sanomien taloustoimituksen päälikkänä, 1976–1989 Uuden Suomen päätoimittajana ja 1992–2003 Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton toimitusjohtajana. Hän on ollut vuodesta 2007 Koroisten sukuseuran puheenjohtaja.

Avoin AMK. Mene ja tiedä.

Diakin avoin ammattikorkeakoulu Turussa tarjoaa koulutusta iästä tai pohjakoulutuksesta riippumatta viestinnän ja viittomakielen aloilla. Tervetuloa!

KOULUTUSTARJONTAA 2009:

ILTA- JA VIikonLOPPUOPETUS

Adobe InDesign ja julkaisun taittaminen (3 op)
Viikonloppuopetus alkaen 28.2.2009, 160 €

Adobe Photoshop ja kuva verkossa (2 op)
Ilt- ja viikonloppuopetus alkaen 16.9.2009, 100 €

Adobe Illustrator: vektorigrafiikan perusteet (3 op)
Viikonloppuopetus alkaen 24.10.2009, 160 €

Esiintymisjännitys hallintaan (2 op)
Lauantait 28.2., 7.3. ja 21.3.2009 klo 10–15, 90 €

Viittomakieli 1 (6 op)
Viittomakielen alkeet ja kuurojen kulttuuri. Viikonloppuopetus alkaen 7.3.2009, 150 €

VERKKOKURSSIT

Media-avain (3 op) Maaliskuu/syyskuu 2009
Kehitä medialukutaitoasi Media-avaimen avulla! 95 €

Media and Civic Participation (5 cr.) Spring 2009, 120 €

Semiotiikan perusteet (2 op) kevät 2009, 60 €

PÄIVÄOPETUS

Opiskelu päivisin viestinnän ja viittomakielentulkin koulutusohjelmien mukana. Tarjonnassa esimerkiksi:

Journalismin perusteet (5 op) alkuvuosi 2009, 120 €

Kuvajournalismin perusteet (2 op) alkuvuosi 2009, 60 €

Tulkin asiakkaana sisäkorvaistutetta käyttävä (1 op) syksy 2009, 40 €

Yhteisöjen viestintä (tiedottaminen) (5 op) syksy 2009, 120 €

ILMOITTAUTUMINEN: www.diak.fi/ilmoittautuminen tai puh. 020 690 439

Kurssitiedot ja koko tarjonta: www.turku.diak.fi/kurssitarjonta

Tiedustelut: puh. 040 866 7336, avoinamk.turku@diak.fi

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU www.turku.diak.fi

Hamaron pienkiinteistöomistajain
yhdistys ry:n vuosikokous

Tiistaina 10.3.2009 klo 18.00

Turun kristillisen opiston
pienessä auditoriossa, Lustokatu 7
Kahvi aulassa klo 17.30 alkaen.

Jäsenmaksu vuonna 2009 on 10 €,
minkä voi maksaa myös vuosikokouksessa.

Ympäristö- ja kaavoitusviraston edustaja kertoo
viher- ja virkistysalueiden kaavoituksesta.

Lounas arkisin klo 11–13

Lounaslista: www.linnasmaki.fi

Kelan tukema
opiskelijalounas

Lustokatu 7, 20380 Turku
puh. (02) 412 3500
www.linnasmaki.fi

TURUN KRISTILLINEN OPISTO

Oikeustiede-linja 24.8.2009–29.4.2010

Yleinen teologia -linja 24.8.2009–29.4.2010

Psykologia ja kasvatustiede -linja 24.8.2009–29.4.2010

Kielet ja viestintä -linja 24.8.2009–29.4.2010

Perusopetus 17.8.2009–28.5.2010

Lisäopetus (10-luokka ja kielitukikymppi)
17.8.2009–28.5.2010

Lapsi- ja perhetyön perustutkinto

17.8.2009–31.5.2012 opetussuunnitelmaperusteinen koulutus

17.8.2009–28.5.2011 näyttötutkintoperusteinen koulutus

19.8.2009–21.12.2011 oppisopimuskoulutus

Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto

17.8.2009–31.5.2012

Viittomakieli ja visuaalinen kommunikointi -linja

24.8.2009–18.12.2009

Koulunkäyntiavustajan ammattitutkinto

17.8.2009–28.5.2010

Koulunkäyntiavustajan erikoisammattitutkinto

Alkaa alkuvuonna 2010

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan ammattitutkinto Alkaa syksyllä 2009

Web designer -koulutus ja audiovisuaalisen viestinnän ammattitutkinto Alkaa syksyllä 2009

Suntion ammattitutkinto Alkaa alkuvuonna 2010

Suomen kielen alkeis- ja jatkokursseja

maahanmuuttajille 17.8.2009–28.5.2010

Kesälukioon Oxfordiin ja Turkuun!

Kurssimuotoinen kesälukio 13.–24.7.2009

Kielituki-kesälukio 13.–23.7.2009

Englantia Oxfordissa -kesälukio 27.7.–6.8.2009

Turun kristillinen opisto • Lustokatu 7, 20380 Turku
puh. (02) 412 3500 • info.tko@tk-opisto.fi • www.tk-opisto.fi

MAARIAN SEURAKUNTA

Halisten seurakuntakodilla

- kokkikerho 6–11 -vuotiaille tiistaisin klo 16–18 joka pariton viikko
- perhekerho perjantaisin klo 9.30–11
- kaikille avoin Raamattupiiri maanantaisin klo 18 (parittomilla viikoilla)
- Diakonin puhelinaika ti ja to klo 9–10.30 puh. (02) 2617 476
- Kuukausilounaat sunnuntaisin klo 12–14: 18.1., 15.2., 19.4. ja 10.5.
- Kaakaopyhäkoulu kerran kuukaudessa kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona klo 17.30–19 (4.2., 4.3., 1.4. ja 6.5.)

Maarian pappilassa

- avoin perhekerho tiistaisin 9–12
- Pappilan päiväpiiri eläkeläisille tiistaisin klo 13 parillisilla viikoilla
- Nuorekkaat eläkeläiset Lauaen kohti kevättä tiistaina klo 13 10.2. ja 21.4.
- tiistaisin 10-12 Juttutupa Irtisanotuille. Tervetuloa kaikki työttömäksi jääneet ja työstä irtisanotut jakamaan kuulumisia!

Retki Kaksikertaan irtisanotuille ja työttömille torstaina 2.4. Kyselyt ja ilmoittautumiset diakonille puh. (02) 2617 476.

4-6 vuotiaiden Päiväkerhoihin sopii lapsia ja paikoista voi kysellä Pappilan talissa ma 8.30–11.30 ja ke 12.30–15.30.

KERHOKEVÄT 2009

Pienoisrautatiekerho

MA klo 17–19
Taskula
isät ja pojat
alk. 12.1.
Juuso Koskinen ja Heikki Paajanen

Leivo ja liiku

TI klo 14–15
Paimalan koulu
(joka toinen viikko) 3–4 lk/5–6 lk
alk. 13.1.
Hannele Keskitalo ja Outi-ope

Kokkikerho

TI klo 16–18
Halinen
tytöt ja pojat 1–4 lk
alk. 27.1. (joka toinen parittomat viikot)

Draamateam -näytelmäkerho

TI klo 17–18.30
tytöt ja pojat 4–9 lk
Hepokulta
alk. 13.1.
Suvi Karila ja Venla Mäkilähde

Koottavakerho

TI klo 17.30–19.15

Pallivaha

pojat 1–6 lk
alk. 13.1.
Heikki Virtanen

Koottavakerho

KE klo 16.30–17.30
Kotimäki
pojat 1–6 lk
alk. 28.1. (joka toinen parittomat viikot)
Hannele Keskitalo

Askarrellaan yhdessä

KE klo 17–18
Kotimäki
tytöt 1–3 lk (joka toinen parilliset viikot)
alk. 21.1.
Hannele Keskitalo

Kalastus- ja eräkerho

KE klo 17–18.30
Pallivaha
isät ja pojat
alk. 21.1.
Kari Sinkkonen

Kokkikerho 1

KE klo 16.30–18
Hepokulta
tytöt ja pojat 1–4 lk
alk. 21.1. (joka toinen parilliset viikot)
Sini Haavisto ja Liisa Heinonen

Kokkikerho 2

KE klo 18–19.30
Hepokulta
tytöt ja pojat 1–4 lk
alk. 21.1. (joka toinen parilliset viikot)
Marika Keränen, Riikka Suomilammi ja Miia Korpi

Fox -kaikkea kerhopuuhaulua

KE 18–19.15
Hepokulta
tytöt ja pojat 4 lk–
alk. 14.1. (joka toinen parittomat viikot)
Sari Hyrynsalmi ja Sanna Heino

Välipala- ja askartelukerho

KE klo 18–20
Runosmäen srk-koti
tytöt ja pojat 3–5 lk
alk. 14.1.
Sanna Laaksonen ja Minttu Lahtela

Kokkikerho

TO klo 17.30–19.30
Pallivaha, Sanzi
tytöt ja pojat 1–4 lk
alk. 15.1.
Kristiina Aho ja Sanna Öberg
max. 7 kerholaista

Kokkikerho

TO klo 17–19

Kotimäki
4–6 lk
alk. 8.1.
Hannele Keskitalo

Pelikerho

Tule pelaamaan pingistä ja muuta mukavaa!
TO klo 18–19.30
Hepokulta
tytöt ja pojat
alk. 15.1. (joka toinen parittomat viikot)
Rauno Maanpää

ATK Kerho

PE klo 17–18
Pallivaha
pojat 5–7 lk
alk. 16.1. (joka toinen parittomat viikot)
huom. kysy kerhopaikkaa sähköpostilla ohjaajalta!
Samuel Lauren ja Jarko Papalitsas
soft@menestystarina.org

Kässäkerho

PE 18–20
Hepokulta
tytöt 4 lk–
alk. 9.1.
Sari Hyrynsalmi

Varhaisnuorten toppahousuleiri

27.2.–1.3. Kunsteniemen Eräkämpässä
3–6 lk tytöt ja pojat
ilm. Niina Kilpeläiselle p. 040 341 7677
niina.kilpelainen@evl.fi
2.2.2009 mennessä
hintaa 15€

Kerhopaikkojen osoitteet:

Halisten srk-koti Gregorius IX:ntie 8
Hepokullan srk-koti Varkkavuorenkatu 23
Kotimäen srk-koti Arkeologinkatu 1
Pallivahan srk-keskus Paltankatu 2
Runosmäen srk-koti Munterinkatu 15
Taskulan srk-koti Mullintie 16

Yhteystiedot:

Hannele Keskitalo
040 341 7157
hannele.keskitalo@evl.fi

Niina Kilpeläinen
040 341 7677
niina.kilpelainen@evl.fi

Sirja Oinas
sirja.oinas@evl.fi

Hanna Rajalin
040 341 7589
hanna.rajalain@evl.fi

Kari Sinkkonen
040 341 7153
kari.sinkkonen@evl.fi

SELÄTÄ KAAMOS!

Tule kurssille turun kristilliselle opistolle!

Lapsen uskonnollinen maailma ja varhaiskasvatus

6.–7.3. ja 23.–24.4.

Kurssilla osallistuja johdatellaan pohtimaan lapsen uskonnollista maailmaan pysähtymällä Raamatun , rukouksen ja sakramenttien äärelle. Mitä on kirkon varhaiskasvatus ja mitä merkitsee se, että olen hengellisen työn tekijä? Mitä on raamatturäppi? Hartausmenetelmät, jumalanpalveluskasvatus ja kerronta tulevat kurssilla tutuiksi. Perehdytään myös uuteen varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelmaan. Virret ja laulut hengellisen elämän kulmakivinä ovat osa kurssin sisältöä. Kurssi sisältää kaksi lähijaksoa yllä mainittuina päivinä. Hinta 200 € (sis. lounaat ja kahvit kurssipäivinä).

Sadutus ja tarinat 7.–8.3.

Opiskelija oppii käyttämään satuja ja lastenkirjallisuutta monipuolisena työvälineenä kasvatuksessa. Kurssilla opetellaan myös tarinoiden kerrontaa eri keinoin, muun muassa saduttamalla ja nukketheaterin avulla. Satuja ja tarinoita syvennetään draamapedagogisen työskentelyn kautta. Myös musiikkia ja kuvataidetta hyödynnetään osana sanataiteen opetusta. Hinta 110 € (sis. lounaat ja kahvit).

Kansainvälisiä lastenlauluja ja musiikkia maailmalta 6.–8.3.

Viikonloppun aikana perehdytään maailmanmusiikkiin, haetaan tuntumaa rytmieihin ja musiikkiin eri maailmankolkista. Kurssi tarjoaa virikkeitä kerho- ja päiväkotityöhön. Kouluttajana Mum Terhi Lehtovaara. Hinta 80 € (sis. lounaat ja kahvit ja materiaalin).

Raamatturäppi 25.–27.3.

Menetelmä, joka sopii kirkon työntekijöille kouluvierailujen välineeksi sekä opettajille rippikouluun ja uskonnonopetukseen. Raamatturäpissä käydään läpi koko Vanha testamentti hauskojen menetelmien avulla. Toteutus tapahtuu lasten ja nuorten kanssa leikkimällä, räppäämällä sekä liikkeiden ja draaman avulla. Osallistujat saavat tietoa Vanhan testamentin sisällöstä sekä ajatuksia mietittäväksi myöhemmin. Kouluttajana Johanna Kaarto-Wallin. Hinta 100 € (sis. lounaat ja kahvit).

Kuvataideviikko lapsille ja nuorille 1.–5.6.

Tule kesäkurssille, jossa iloisen yhdessäolon kattaa monipuolinen kuvan tekemisen harjoittelu ja oppiminen. Kurssilla tutustutaan eri tekniisiin tapoihin tehdä kuvataidetta. Hinta 25 €/pvä tai 100 €/viikko, sisälennus huomioidaan. Hintaan sisältyvät ohjaus, materiaalit, lounas ja mehutarjoilu.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset:

Hiikka Ollikainen, Jaana Rantala, p. (02) 412 3500/vaihde,
hiikka.ollikainen@tk-opisto.fi, jaana.rantala@tk-opisto.fi.